

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У А.П. ВОЈВОДИНЕ

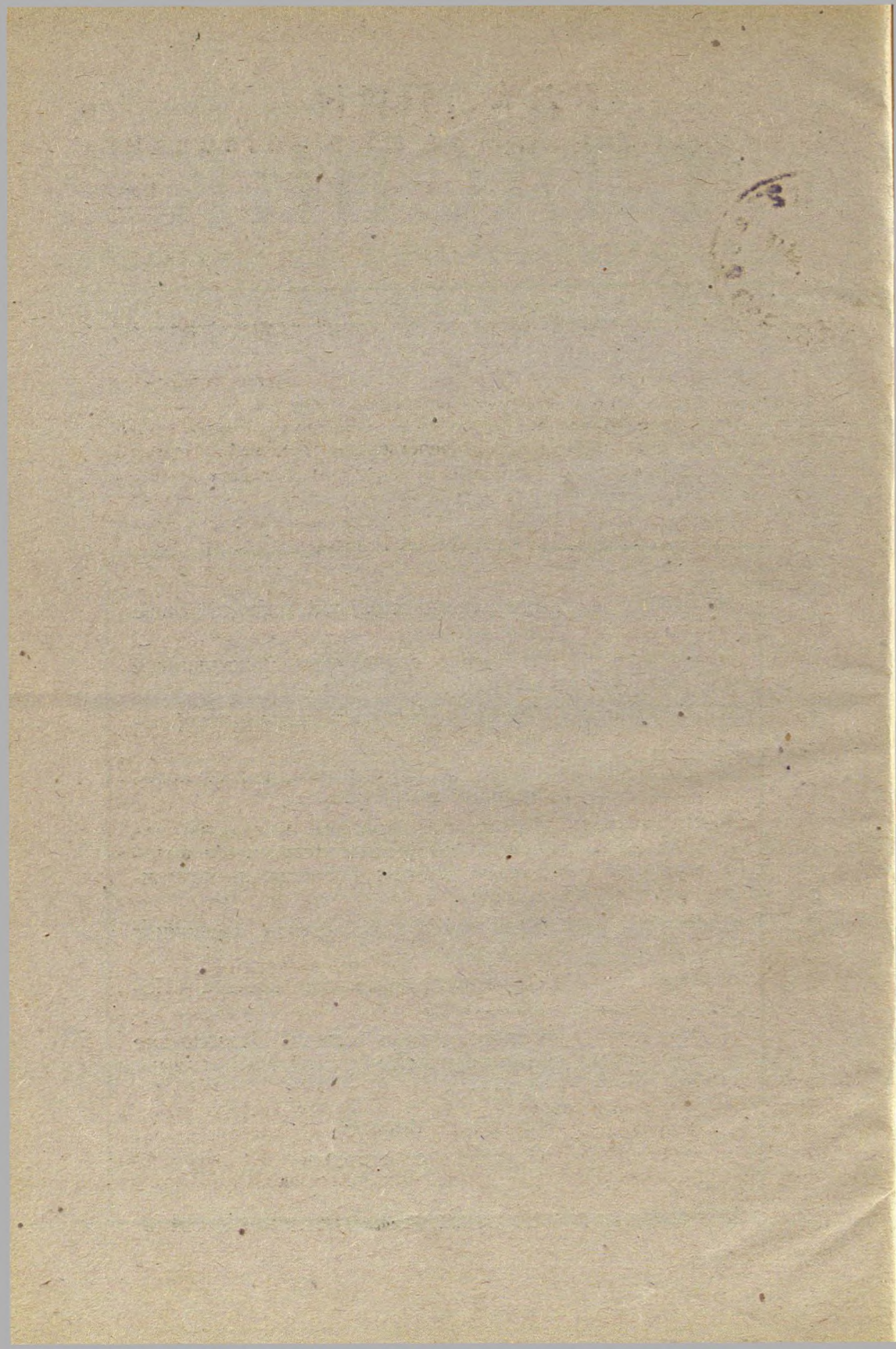
Год. VII

Нови Сад, фебруар 1958

Број 2

САДРЖАЈ:

- М. Бошњих:* Нове перспективе за развитаk наше адвокатуре;
- М. Мишић:* О неким случајевима неимовинске штете;
- Б. Р. Раванић:* Прилог дискусији о наследничкој изјави;
- др. Д. П. Радоман:* Право на део у приходима са колони-стичке компетенције;
- М. В. Кукољац:* Отклањање правних последица насталих уношењем погрешних података у решења Комисије за колони-зацију;
- Б. Пеширић:* Нови закони из аспекта кривичног поступка;
- К. Хаџи:* Скупштина адвокатске коморе у Новом Саду;
Конституисање савета Адвокатске коморе у АПВ;
Некролог;
Из судске праксе;
Службена саопштења.

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У А. П. ВОЈВОДИНЕ

Година VII

Нови Сад, фебруар 1958

Број 2

НОВЕ ПЕРСПЕКТИВЕ ЗА РАЗВИТАК НАШЕ АДВОКАТУРЕ*

Доношењем новог Закона о адвокатури у 1957 години отворено је ново раздобље у даљем развоју наше адвокатури.

Адвокатура је упоредо са друштвеним променама у земљи мењала свој лик и саображавала свој рад новоствореним друштвеним условима и захтевима заједнице. Кратко речено попримила социјалистички карактер. Међутим, сама организација адвокатури још је била задржала — према Закону из 1946 године — старе организационе форме. Ово је сасвим разумљиво, јер се преображај имао остварити унутар саме организације адвокатури, односно саме адвокатури — у крајњој линији њезиних кадрова. Сем тога, било је прерано у то време — Закон о адвокатури је један од првих закона донетих после рата — другачије решавати питања адвокатури без потребног искуства о организовању јавних служби, без потребне материјалне подлоге и без других инструмената у области правосуђа.

Процес преображаја адвокатури од предратне адвокатури, која је у основним карактеристикама имала претежно карактер слободне, приватне професије у јавну — друштвену — службу био је нешто спорији него што су стварани нови друштвени односи и него што је то можда захтевала или очекивала друштвена заједница. Отуда извесна нерасположења према адвокатури, посебно адвокатима, па чак и изражена забринутост за њу на првом Конгресу правника. Чињеница је пак, да је овај процес ипак завршен до краја у духу и сагласности општег друштвеног развоја. Ваља овде истаћи и чињеницу да је баш по предлозима самих адвоката, на захтев њихових организација — Комора и заједнице ових организација Савеза адвокатских комора Југославије у којим организацијама су на време и одлучно дошли до изражаја у руковођству људи са новим схватањима и савременим захтевима, убрзано доношење новог Закона о адвокатури, који је Закон поставио адвокатуру на новој друштвеној основи. Ово сам нарочито подвукао с тога, да би се истакла победа нових схватања и захтева у нашој адвокатури, јер је то у крајњој линији било и одлучујуће да би се могао донети један такав напредан и савремен Закон о адвокатури какав је нови Закон о адвокатури од 27 марта 1957 године. Тако, законодавно тело разматрајући предлог Закона о адвокатури доносећи нов Закон о адвокатури није било у ситуацији да доноси један закон који тек даје

* Реферат прочитан на скупштини Адв. коморе АПВ 12 јануара 1958 г.

основе за стварање нове адвокатуре, него је Народна скупштина дала законску снагу резултатима преображаја, који је адвокатура постигла у процесу свога у нашој социјалистичкој заједници. У томе треба видети и подвући позитиван допринос адвоката за сам проблем нашег друштва.

Иако је адвокатура већ кроз свој преображај у суштини постала јавна служба, ипак је дуго преовлађивало схватање — а у јавности је било и извесних иступања у односу на адвокатуру, као да је она приватна професија, па се и манифестовао однос неких органа народне власти и државне управе, те и велико изражавало мерило јавности према адвокатури, као према остатку старог, као према заосталој приватној професији. Да напоменемо овде само систем опорезивања, који је уврштавао адвокатуру у групу приватних заната. Отуда и позната појава да се опрезно подноси присуство и делатност адвоката у неким нашим друштвеним и друштвено политичким организацијама. Међутим, како је сада Закон о адвокатури чак и самим словом законског текста **обележио** адвокатуру као **јавну службу** — и то у своме првом члану — како је сам друг Ранковић одржао експозе на седници Савезне народне скупштине приликом изласања Закона у коме је нарочито подвукао њен карактер јавне службе, односно како је нови Закон читавом својом садржином и структуром поставио и разрадио права и дужности, задатке и организацију адвокатуре, потпуно у складу са потребама и захтевима друштвене заједнице и са принципима организовања других јавних служби, стара схватања и третирања адвокатуре су за све нас већ увелико прошлост.

Данас је адвокатура као јавна служба добила посебан и изванредан значај, како у систему правосуђа тако и на друштвено политичком плану, те се, према томе, пред њу постављају и врло одговорни задаци. Разуме се, да се према адвокатури као јавној служби и друштвена заједница, па и органи народне власти, државне управе, као и остали органи правосуђа из основа другачије постављају. Сада је она позвана да кроз остваривање својих задатака — да пружа правну помоћ грађанима, предузећима и установама — да са својих позиција доприноси спровођењу законитости у нашој земљи, што у крајној линији, у нашим условима живота, иде на проширење и утврђивање социјалистичких односа у друштву. Тако адвокатура постаје активан чинилац и самог друштвеног преображаја. Ту је квалитативна разлика данашњег положаја адвокатуре у односу на ранији. Ово су врло одговорни задаци. Положај и значај адвокатуре истакнути су у први план у изградњи нашег друштвено правног поретка. Да ће адвокатура обављати правилно своју функцију, као и да ће знати учврстити овакав свој положај изразило је своје уверење и сам друг Ранковић у познатом експозеу, у чему га можемо подупрети резултатима нашег рада.

Када је адвокатура постала код нас јавна служба, сасвим је природно, да се на организацију адвокатуре имао применити и принцип друштвеног управљања, који је већ уведен у осталим установама јавне службе. Ово тим пре, што је процес деетатизације захватио адвокатуру чак до те мере да је укинута надзор државних органа из ресора правосуђа над радом органа адвокатуре (Остао је само општи надзор Извршних већа као што је то случај и у другим службама). Друштвено

управљање, које је нешто раније уведено у просветним, културним, научним институцијама, те друштвеним службама (Завод за социјално осигурање и др.) дало је већ довољно искуствених резултата на којима се, уз један далеко шири, захват, израдио систем друштвеног управљања у адвокатури. Ово како у постављању самог органа друштвеног управљања — савета, тако и у чисто друштвеном третману организације адвокатури — Коморе. Продубљивање система друштвеног управљања кроз прописе Закона о адвокатури обогатило је нашу праксу па и теорију о организовању друштвеног управљања у јавним службама, а органом — савет — који је састављен од чланова изабраних и од Нар. скулштине и од чланова Коморе. Ово је такође један допринос адвоката (јер су баш они кроз своје дуге дискусије по овом питању дошли до овог резултата) за **прогрес нашег друштвеног развитака**. Тако је адвокатура увршћена у ред друштвених институција у којима је најшире постављен и разрађен систем друштвеног управљања, чиме је и на организационом плану добила вид социјалистичке институције.

Ослањајући се на ове две основне карактеристике адвокатури — јавна служба и друштвено управљање као и на њеној пуној друштвеној афирмацији адвокатури су створени нови повољнији услови за даљи развитака. Отворене су нове перспективе за њен процват.

Већ су до сада како Закон о адвокатури тако и прописи кривичног и парничног поступка обележили широк обим рада адвокатури, па је неопходно, да се обзиром на нов положај адвокатури остали законски прописи, односно приликом евентуалних реформи и судског па и другог законодавства прошире задаци и омогући ангажовање адвокатури у свим областима.

Сам Закон о адвокатури у принципу оставља адвокатури искључиво да се бави заступањем странака. Према члану 4 Закона о адвокатури друга лица — не адвокати могу бити само у посебним и ограниченим случајевима пуномоћници странака. Овај принцип ће пракса учврстити и продубити, јер нашим приликама у потпуности одговара. Исто тако, прописи кривичног поступка, а сада и новог грађанског парничног поступка захтевају у озбиљним и компликованим случајевима обавезна ангажовања адвоката. Ускоро ће ступити на снагу пропис ЗПП да се пред Вишим привредним судовима могу појављивати као заступници странака само лица са положеним адвокатским или судијским испитом. У даљим евентуалним реформама судског законодавства треба ову границу помицати на ниже, а у сваком случају са адвокатуром рачунати као неопходном инструменту. Адвокатура ће имати и добрих могућности да се ангажује и у предвиђеној (Зак. о адв.) служби правне помоћи народних одбора и друштвених организација. Ми смо доста дискутовали, још пре доношења новог Закона, о овој служби. Чини ми се да сви адвокати нису правилно схватили значај и улогу ове правне службе онако како ју је Закон о адв. поставио и да постоји извесна бојазан да ће ова служба потискивати адвокатуру, односно умањивати обим рада адвокатских канцеларија. Свакако да о овим питањима треба још дискутовати и да не треба журити са организовањем ових служби јер према Закону СИВ треба да донесе ближе прописе о овим службама, а ти прописи још нису донети. Свакако да ће Савез адв. комора

моћи дати корисних сугестија СИВ-у у погледу организовања ове службе, а нема разлога да се ови прописи донесу без консултовања Савеза адвокатских комора. Мислим да је основно код овог питања то, да је у служби правне помоћи **заступање** странака једино могуће поверити само адвокатима, и то на бази уговорног односа адвоката са народним одбором или друштвеном организацијом. Све је остало од споредног значаја, јер је тиме адвокатура у целости заштићена од евентуалних опасности да се њезини чланови починовичују у служби таквих сервиса. Разуме се да треба наћи одговарајуће формулације за однос таквог адвоката са народним одбором, односно сервисом, како адвокат не би изгубио своју самосталност и постао службеник сервиса. Мисмо у предлог новог Статута ставили одредбу да се сви такви уговори имају достављати Комори. Мислим да ће Коморе знати чувати чистоту адвокатуре и своје кадрове.

Сматрам да ће адвокати у овој служби наћи повољних услова за рад и да ће се изванредан део добрих снага ангажовати у овим службама, тамо где буду организоване. Разуме се, да ће се овакве службе формирати у оним комунама где постоји потреба за њима. Немам никаквих података о томе, али из личних запажања о тенденцијама развитка нашег комуналног система сматрам да ће ускоро морати доћи до дискусије на ширем плану по питању правне службе комуна, како у погледу пружања правне помоћи грађанству, што је за сада мање актуелно, нарочито код нас у Војводини, обзиром да адвокатура покрива ове задатке, јер ми скоро у седишту сваке комуне имамо неколицину адвоката — тако и у погледу заштите интереса, односно заступања комуна, као територијално-политичких јединица, тј. заступања интереса општенародне имовине, заступања по питању рада комуна и сл. Истина, јавно правобраниоштво сада покрива ове задатке али држим да овакво устројство јавног правобраниоштва какво је сада мора доћи кад тад под дискусију обзиром на развитак комуналног система, јер ми се чини да организација и односи јавног правобраниоштва према комуни не одговарају овом систему. И ту у коначном решавању ових питања неће и не може бити мимоиђена адвокатура, па видим и овде једну добру перспективу за развитак ове.

Савез адвокатских комора разматра нацрт једног предлога за разраду овлашћења из чл. 3 тач. 4 Закона о адвокатури, која треба да прошире обим пословања адвокатуре у обављању вансудских (тзв. нотарских) послова у корист странака (тестаменти, изјаве, овере потписа и сл.) што би растеретило судове у пословама који строго узев и не спадају тамо.

Сасвим је разумљиво да адвокатура у новим условима треба да добије боље и ефикасније могућности за подизање стручног и техничког нивоа рада, да би могла да обави своје задатке и да би сачувала овакав свој положај у друштву. **Ово је пак условљено заснивањем солидне материјалне базе адвокатуре.** Ми смо се много бавили овим питањима у прошлости. Нека питања су делемично решена у прилог захтева. Међутим, обзиром на нове прилике нужно је поново претрести сва ова питања, а како се нека од ових баш сада разматрају код надлежних

органа, то је сасвим природно да се њима треба и ова скупштина да позабави.

Већ у експозеу друга Ранковића истакнуто је да ће СИБ у најскоријем времену, по саслушању мишљења Савеза адвокатских комора, прописати нову Тарифу о награди адвоката, јер да је садашња Тарифа застарела. Приступило се дискусији по правилнику, односно уредби о награди адвокатима, па се ова дискусија налази у завршној фази. Наиме, Савез адвокатских комора ставио је своје предлоге СИБ-у као и примедбе на нацрт Тарифе органа СИБ-а. Иако до пуне сагласности за сада још није дошло не видим разлоге да се не нађу решења за спорна питања. Како је Савез ставио извесне резерве, то је дошло до застоја у доношењу нове Тарифе, те она није донета као што је то предвиђено са важношћу од 1 јануара 1958 године.

Сматрам, да нова Тарифа треба да буде такав инструменат за јачање материјалне базе адвокатуре, да може да обезбеди адвокатима вођење послова уз веће стручно залагање као и да им пружи бољу техничку опрему за њихове канцеларије, које су данас у просеку испод потребног нивоа, негде чак и на штету угледа адвокатуре као институције, као и да их стимулира да упошљавају адвокатске приправнике. То свакако значи знатно повишење досадашњих ставова у Тарифи, а разуме се на нивоу просека нашег стандарда. Мислим, да се приликом доношења нове Тарифе има првенствено водити рачуна о томе да се тарифира обављени рад према његовој вредности (супстрат, вредност правног интереса странке и сл.) према врсти тог рада (висококвалификован стручни рад, обиму тога рада, као и утрошку времена). Извесне тенденције да се кроз тарифу решавају и неки правосудни проблеми (растерећење судова у неким предметима због дестимулирајући ниских стовова за награду адвоката и сл.) држим да нису оправдане и да не би могле бити примењене.

Ми смо већ постигли донекле задовољавајуће резултате у погледу социјалног осигурања адвоката у ранијем периоду. У условима режима новог Закона о пензијама пак, постоје услови да се наш положај знатно побољша, било да склопимо нов уговор, што ја мислим да би било за нас најкорисније, или пак да се то питање реши путем закона. Ту смо и сада, а и у будуће ћемо бити, на нивоу судија, зашта смо уложили велике напоре и кроз рад ове Коморе, а тако исто и кроз Савез адвокатских комора.

Најактуелнији проблем данас у области материјалних питања — а досада стално отворен и акутан — јесте питање измене система опорезивања адвоката. Ми смо још пре доношења новог Закона о адвокатури пледирали за измену досадашњег система опорезивања адвоката због тога што смо уврштени у групу занатлија, ондосно лица која обављају приватну привредну делатност. До те измене није дошло, него су једино преузимање неке палијативне мере заштите, да се не би довела у питање егзистенција адвоката због високих пореских стопа пореза на доходак, а порез на промет је потпуно укинут. Сада, када је коначно адвокатура сврстана у јавне службе, измена система опорезивања се наметнула и пред органе власти, као неопходна. Савез адвокатских комора већ је ступио у почетне разговоре са надлежним органима у циљу

измене постојећег пореског система. Коначне ставове још нема ни Савез, па је добро да се и ова скупштина позабави овим питањем како би се искристалисала и оформила мишљења која ће најбоље одговарати за решење овог проблема.

Једно је сигурно, да се адвокатура не може опорезивати као привредна делатност, јер она то није. Поготову не као приватна привредна делатност. Стога је и укинут порез на промет. Ми смо у досадашњој дискусији, и у нашој професионалној штампи и на састанцима, па и у Савезу уочили углавном три предлога за решење овог питања. Неки другови су пледирали за систем паушала. Утврдиле би се групе адвоката, уз помоћ органа Коморе, па би се по утврђеној стопи за поједине категорије утврђивао порез. Такав порез је и надаље по својој природи порез на доходак. Други предлог је ишао на систем маркица. Адвокат би по обављању сваке радње, по одређеном проценту на вредност, одмах лепо маркицу за порез. Да би се сачувао принцип прогресије преко одређеног износа утрошених маркица, што значи оствареног прихода, прописала би се извесна стопа по којој би се наплатио порез у готову, поврх налепљених маркица. Овај порез би одговарао пореском облику пореза на промет. Трећи предлог је да се на адвокатуру премени принцип наплаћивања пореза аналогно порезу који ће плаћати јавни службеници.

Није ми позната у детаље аргументација ни за један од ова три предлога, али према мојој оцени нашег положаја и суштине наше економике мислим да је трећи предлог најприхватљивији. Ово стога, што порески облици и на доходак и на промет не одговарају за опорезивање интелектуалног рада, прихода из чисто интелектуалног рада. Сем тога, паушална форма наплаћивања има безброј недостатака и држим да је тенденција нашег друштвеног развитка таква да ликвидира све паушале. Што се тиче маркица иако има много разлога за, држим да финансијски органи такође неће подупрети овај предлог, јер се и маркице ликвидирају и јер овај облик пореза има карактер таксе, а таксе не одговарају нашим концепцијама у финансиској политици. Како је адвокатура јавна служба, како је наша награда за рад тарифирана то би аналогно прописима који се израђују за наплату пореза од стране јавних службеника требало разрадити један предлог на овим принципима. Овде ваља подвући, да наша награда није хонорар, него да је она по својој суштини плата за обављен рад, те се према томе по извесном проценту ова плата — зарада има и опорезовати. Како је сада баш озаконен принцип да сваки приход од рада подлежи опорезивању у корист друштвене заједнице, то и наш приход мора да подлежи овом давању, а треба наћи одговарајућу категорију у коју ово давање треба да се сврста.

Хитност решења овог питања је такође актуелна, јер према досадашњој високој стопи, а уз повишење ставова тарифа, доћићемо у ситуацију да ћемо одиста бити притиснути порезом тако да ништа нећемо имати ни од нове тарифе, ни од наше функције јавне службе, ни од новостеченог угледа. Као привремену меру мислим да треба СИБ неодложно да предузме издвајање адвокатуре из групе приватних привред-

них професија и да се донесе нижа стопа од постојеће, а док се питање измене система опорезивања коначно не реши.

Правилним решењем изложених проблема из материјалне области у знатној мери ће се отклонити слабости у раду адвоката и омогућити адвокатури да одговори задацима који су јој новим Законом о адвокатури стављени.

Надам се да ћемо на идућој скупштини моћи да се позабавимо и питањима која не говоре само о материјалном положају адвоката јер ће поменута питања наћи своја решења у складу са новим положајем адвокатуре. Питања нашег стручног рада, нашег стила у раду подизању нових кадрова, професионалне етике, питање учешћа у јавном животу, дизања угледа адвоката у друштву, као и третирања питања из појединих области права, и правне праксе, те низ других питања о којима смо се додуше већ донекле и бавили, ако не на нашим скупштинама а оно у нашем колективима и нашој професионалној штампи, треба да буду предмет наших даљих дискусија на нашим скуповима, састанцима, па и скупштинама.

Сматрао сам за потребно да изнесем ово неколико мисли пред нашу скупштину у прилог даљој афирмацији наше адвокатуре као и у прилог што бржег и што бољег решења питања од којих зависи даљи развитак наше адвокатуре.

Милорад Ботић

О НЕКИМ СЛУЧАЈЕВИМА НЕИМОВИНСКЕ ШТЕТЕ

I

1. У науци грађанског права појам штете посматра се из више аспеката: језичког, економског, филозофског и правног. Сви аспекти овога проблема претстављају студију за себе увек интересантну за нова истраживања и извођење нових или модифицирање старих закључака. У таквој светлости појам неимовинске штете одувек је у себи носио један противречан и динамичан садржај дубоко везан за друштвене корене из којих изниче и чијим циљевима служи.

Појам неимовинске штете одређује се обично негативно, као штета која се неодржава на имовини оштећеног. Другим речима, појам неимовинске штете одређује се по ономе што он није а да се истовремено не дају елементи за оно што он јесте.

Афирмација дефиниција појма неимовинске штете далеко је деликатнија, јер захтева претходно објашњење низа веома спорних појмова као што су: законом признати лични интерес, затим појам личних права са поделом ових права на ужа и шира и најзад објашњење правне природе ауторског и проналазачког права.

Ја се овог пута нећу упуштати у анализу ових претходних појмова. За циљ овог написа то и није потребно. Довољно је само потсетити да се неимовинска штета најчешће одређује као повреда личних права, за разлику од имовинске штете која се означава као повреда имовинских права.

2. Постоји доста раширено схватање да накнаду неимовинске штете треба регулисати посебним правилима која се разликују од правила за накнаду имовинске штете.

Ја не делим то схватање. Напротив, мишљења сам да за неимовинску штету у принципу треба да важе иста правила као и за накнаду имовинске штете, сем оне разлике која произлази из разликовања личних права од имовинских. То практично значи да се неимовинска штета као и имовинска не претпоставља. Она мора бити стварна и доказана до мере коју зато пружају правила животног искуства. Осим тога за накнаду неимовинске штете важе иста правила о субјективној и објективној одговорности, као и иста начела везана за категорију узрочности.

3. Када се утврди да неимовинска штета постоји онда се правила о репарацији те штете не могу проширивати или одређивати елементима који имају карактер приватне казне у корист оштећеног. За правила репарације равнодушни су моменти као: околност под којим је штета нанета, материјалне прилике штетника или степен његове одговорности приликом доношења неимовинске штете. За правила о репарацији неимовинске штете одлучни су само моменти који се односе на интезитет претрпљене штете и дужину трајања штетних последица.

4. Захтев за накнаду материјалне штете последица је деликтне или уговорне одговорности. У принципу и нематеријална штета може уследити због неизвршења уговора или због понашања штетника које подводимо под правила о вануговорној одговорности. Да ли ће се оштећеном признати право на накнаду неимовинске штете услед неизвршења уговора од стране штетника, то је питање на које морају да одговоре правила позитивног права.

5. За последњих неколико година у одлукама наших судова наилазимо све чешће на схватања да оштећеном треба досудити накнаду за претрпљену неимовинску штету. Међутим, у неким од ових одлука неимовинској штети се даје значење које она не може имати.

а) Тако у једној одлуци Савезног врховног суда (ГЗ-3756 од 18 маја 1956 године, а исто тако и одлуци Врховног суда АПВ бр. Гж-528/57), ваљда због оградавања од идеалистичке филозофије, неимовинска штета се третира као материјална штета, „јер је она материјална појава посматрана како са стране свога узрока тако и са стране последице. Према томе, претрпљени бол не претставља нематеријалну штету него материјалну штету”.

Ван сваке је сумње да је духовна област у којој се манифестује неимовинска штета по својој бити материјална. Али, то је појам са којим ми и рачунамо, јер улази у круг наших основних предзнања о спољњем свету. Када кажемо да је нематеријална штета материјална онда смо са становништва филозофског материјализма правилно резоновали, али смо са становишта правне оцене овог проблема унели у оштетно право непотребну збрку услед различитог значења термина

„материјалан”. У оштетном праву неимовинска и имовинска штета имају своје правно а не филозофско значење. Када не би правили ово разликовање онда не би знали о којој врсти штете расправљамо, јер са становишта филозофског материјализма и једна и друга штета су материјалне. Стога се у оштетном праву и подвлачи да је неимовинска штета „нематеријална” поред тога што се тиме објашњава да се та штета не односи на имовину оштећеног већ на повреду његових личних права. Употреба овакве терминологије у оштетном праву је неопходна да би имали заједнички језик.

б) Као што је познато накнада неимовинске штете схвата се као репарација или као сатисфакција. У теорији и законодавствима ово је питање спорно. Има доста аргумената и за једно и за друго гледиште. Међутим, у неким одлукама наших судова закључци из ове области су веома неодређени и несигурни.

Тако се у једној одлуци Савезног врховног суда (Гз-117/56 од 28 децембра 1956 године) истиче да је болнина неки вид накнаде (подвукао М. М.) — повраћаја у пређашње стање”. Разуме се да болнина не може бити „неки вид накнаде”, пошто је она тачно одређени вид накнаде са тачно одређеним правним последицама.

II

У теорији оштетног права чине се озбиљни напори за стварање једног опште прихватљивог система за разврставање појединих случајева неимовинске штете. До сада ови напори нису могли да прерасту у зреле системе који би се наметали чврстином и убедљивошћу своје замисли.

Тако је било покушаја да се неимовинска штета посматра са становишта појединаца као категорије по себи, затим са становишта појединаца као члана породице и најзад као члана државе.

Било је затим и покушаја да се неимовинска штета посматра као последица повреде права која проистичу из физичке стране личности (повреда физичког интегритета, повреда права на спољашњи изглед, повреда права на властити лик — слику, повреда права на личну слободу), затим као повреда права која проистичу из моралне стране личности (повреда права на име, повреда права на личну част, повреда слободе вере и савести, повреда права на осећај љубави и наклоности, повреда права на тајност приватног живота, повреда права на лични и кућни мир, итд), и најзад као последица повреде права која проистичу из друштвене стране личности. (повреда родитељског права, повреда бирачког права, повреда права на слободу привредног рада итд).

Све у свему то су покушаји који побуђују на размишљање и који намећу озбиљну и одговорну обавезу да се у систематизацији случајева неимовинске штете, уз дужно респектовање до сада постигнутих резултата, учини више него што се до сада учинило.

Овом приликом ја ћу, без ослањања на досада познате системе у разврставању појединих случајева неимовинске штете, изнети само нај-

чешће случајеве у којима се неимовинска штета код нас јавља, или може јавити са елементарним текстом који би се на те случајеве односио:

*

Повреда части

Појам части је у праву довољно одређен. Он је детаљно разрађен у науци кривичног и грађанског права. Стога ће бити довољно да се само посетимо да појам части одређује скуп вредности које човек поседује као људско биће и да се те вредности односе како на признање његовог личног достојанства тако и на његову друштвену активност узету у целини.

Расправа о накнади неимовинске штете због повреде части, мислим, да је најинтересантнија из ове области оштетног права. Схватања у науци грађанског права и законодавствима о томе да ли у овим случајевима треба досуђивати накнаду су веома неуједначена.

Тако по Немачком ГЗ, Совјетском ГЗ, Црногорском ГЗ и Чехословачком ГЗ накнада неимовинске штете због повреде части се не досуђује.

По Француском ГЗ, Швајцарском ГЗ, и Пољском Закону о облигацијама може се досудити накнада на име претрпљене неимовинске штете због повреде части.

Али, што треба посебно нагласити, у теорији и законодавствима подељено је схватање и о томе какав облик накнаде треба одредити у овом случају.

Тако по схватању неких аутора накнада не треба да буде у новцу, већ у виду објављивања пресуде или извињења. Ово је гледиште било изражено и у Предоснови ГЗ за Кр. Југославију.

Својевремено чињене су примедбе на овакав начин пружања обештећења. Истицано је да оштећени због оваквог публицитета може имати више штете него користи. Људи су често склони да кажу: „где се зупка ту нечег и има“. Отуда овакав начин обештећења може довести до резултата који би били супротни од циља који се жели постићи репарацијом неимовинске штете.

Осим тога, због оваквог схватања обештећења у неким случајевима до репарације неће доћи ако штетник одбије да се извини.

По Нацрту нашег Закона о накнади штете из 1951 године прихваћено је средње решење. Као први, односно примарни облик накнаде предвиђено је објављивање пресуде и опозивање увреде, односно клевете, а тек у изузетним случајевима, уколико „суд нађе да је новчана накнада у датом случају оправдана“, може се досудити накнада и у новцу.

У Нацрту је по свему судећи преовладало схватање оних аутора који су својевремено предлагали да се у овом смислу допуне одредбе Предоснове ГЗ за Кр. Југославију.

Интересантно је у вези са овим случајем неимовинске штете поменути правила Аустриског ГЗ, односно правна правила ОГЗ и

правна правила Српског ГЗ. У тумачењу правила из ових законских прописа, односно правних правила, пракса судова показивала је упадљиву неуједначеност. Томе је свакако допринела и сама редакција ових прописа, али и извесно предубеђење судова које се развојем времена стално мењало.

Овде треба приметити да има аутора који сматрају да накнада неимовинске штете у извесним случајевима треба досуђивати. (рецимо за претрпљени бол, повреду права на личну слободу, за претрпљени страх и т. сл.) али да за неимовинску штету повредом части накнаду не треба досуђивати. Разлози за овако подвајање погађају принципијелно установу неимовинске штете у целини, те се тиме са једне стране негира оно што се са друге стране потврђује. Тврди се наиме да се повређена част не може платити новцем а истовремено се тврди да се претрпљени страх може платити новцем. Како је и у једном и у другом случају у питању неимовинска штета онда је овакво резонавање недоследно па се као такво тешко може прихватити.

Какво је схватање наших судова у погледу захтева за накнаду неимовинске штете због повреде части?

Већина одлука наших судова стоји на становишту да се накнада неимовинске штете због повреде части не треба досуђивати.

Међутим, чини ми се да се из једне одлуке Савезног врховног суда (Гз—24/51 од 5 новембра 1951 године) може извести закључак да се у овом случају треба досудити накнада у новцу. Тако се у тој одлуци између осталог каже: „До 6 априла 1941 године принципијелно је била допуштена накнада и за неимовинску штету. О томе каже јасно пропис § 800 бив. Српског грађанског законика, који говори о штети у имању, правима и личности. А исто тако и § 820 истог Закона, који одређено говори о накнади штете за претрпљене болове. Врховни суд НР Србије је био дужан да узевши у обзир конкретну ситуацију — околности под којима је штета настала — утврди и образложи да ли би накнада неимовинске штете била противна уставу, законима и осталим важећим прописима и начелима уставног поретка ФНРЈ. Врховни суд НР Србије је неправилно поступио, када је без оваквог конкретног образложења изрекао да принципијелно не постоји право на накнаду неимовинске штете. За правилно решење ових ствари било је нужно да се узму у обзир све околности случаја и одлучи да ли би накнада неимовинске штете била допуштена у смислу. чл. 4”.

Из даљих редова ове одлуке види се да Савезни врховни суд стоји на гледишту да треба досуђивати накнаду за претрпљену неимовинску штету. То практично значи да овај суд сматра да правна правила Српског ГЗ нису у супротности са чл. 4. Када се овим схватањима надовежу и друга правна правила Српског ГЗ где се подвлачи да се штета може нанети „повредом слободе чије или части или поштења” (§ 822), онда се из тога намеће закључак да треба досуђивати накнаду неимовинске штете због повреде части. Душевни бол који оштећени трпи повредом свог личног достајанства озбиљно погађа његов душевни живот. Отуда неимовинска штета коју он тиме трпи мора бити накнађена од стране штетника.

Повреда личног и породичног мира

Исцрпљеност и осећај замора који долази од ларме и бурног темпа савременог начина живота редован су и озбиљан пратилац нашег времена. Отуда огроман значај одмора и мира за освежење наших духовних способности и обнову наше физичке активности.

Право на лични мир је стога од необичног значаја за савременог човека. Потреба за физичким одмором и још већа потреба да човек припада себи у часовима одмора, својим мислима и својим осећањима постају свакодневна. Отуда нарушавање личног мира дубоко погађа наш душевни живот и наше лично спокојство. Неимовинску штету коју оштећени трпи нарушавањем његовог личног мира штетник је дужан да накнади.

Исти је случај и са породичним миром. Свака породица има свој начин живота и несумњиво је право свих чланова породице да тај свој начин живота одржавају и негују у кругу своје породице.

Породични живот се просторно обично одвија у тачно одређеном кругу који се поклапа са једном кућом, односно станом. У свом стану свака породица има суверено право на свој лични мир, на своју створену удобност и стечене навике.

Отуда нарушавање породичног мира може имати озбиљних реперкусија на душевни живот чланова породице. Неимовинска штета коју они тиме трпе мора бити накнађена од стране штетника.

Право на лични и породични мир заштићено је у многим законодавствима. У нашем Нацрту закона о накнади штете предвиђен је овај случај неимовинске штете.

Што се тиче праксе наших судова изнећу приказ једне одлуке Савезног врховног суда у којој се оштећеном досуђује накнада за повреду породичног мира. У тој одлуци повреда породичног мира означена је као штета „због несређеног живота”. Приказ те одлуке гласи:

„Незаконитом одлуком НО тужилац је исељен из стана са породицом тако да је једно време живео у потпуно несређеним приликама, те је спавао код суседа и у хотелу све док није био враћен у стан. Тужилац је због тога претрпео знатну штету и имао је трошкова око преноса, паковања и смештаја ствари на чување, па је тражио да му се та штета накнади. Између осталог тужилац је нарочито тражио да му се накнади и одређени износ на име трошкова и штете услед несређеног живота његовог и његове породице од пет чланова.

... У односу на овај део тужиоачевог тражења накнаде трошкова и штете услед несређеног живота, првостепени суд закључио је да је тужилац са породицом заиста поднео те изванредне трошкове и претрпео штету, па му је стога и досудио износ према захтеву у тужби, налазећи да тужилац није тражио више него што му припада.

Другостепени суд, поред осталог, одбио је тужбени захтев у том делу у потпуности и то стога што тужилац нема право на накнаду неке апстрактне штете за несређен живот.

Претседник Савезног врховног суда уложио је захтев за заштиту законитости противу другостепене пресуде и предложио да се иста преиначи, тако што ће се уважити тужбени захтев у већем делу но што је тужиоцу признато нападнутом пресудом а нарочито што ће се признати и онај део тужбеног захтева који се тиче накнаде трошкова и штете због несрећеног живота.

Савезни врховни суд уважио је овај захтев. У овој ствари првостепени суд је слободном оценом дошао до закључка да је тужилац стварно имао изванредне трошкове и претрпео штету услед несрећеног живота у који је запао услед кривике туженог града. Према општем животном искуству може се закључити да тужилац ту штету није прекомерно одредио па је умесно и оправдано његово тражење. Стога није било основано мишљење другостепеног суда да тужиоцу не припада право на накнаду ове штете као апстрактне и неутврђене."

Повреда права на личну слободу

Право на слободу кретање и обављање одређених радњи је несумњиво једно од наших основних личних права. Ограничење слободе у оба ова правца тешко погађа наш друштвени живот. Неимовинску штету коју оштећени тиме трпи штетник је дужан да накнади.

У теорији и у страним законодавствима преовладава схватање да се накнада неимовинске штете у овом случају треба досуђивати. При том се не прави разлика између оштећеног коме је неимовинска штета нанета незаконитим поступком државе и оштећеног који ту штету трпи поступком обичног деликвента.

У нашем праву, међутим, ово се разликовање мора чинити. По члану 471 став 1 Законика о кривичном поступку „лице које је у кривичном поступку неоправдано осуђено због кривичног дела може захтевати да му држава накнади имовинску (подвукао М.М.) штету претрпљену услед осуде". Дакле, по одредбама овог Законика, који у односу на правила из оштетног права имају специјалан карактер, оштећеном се накнада неимовинске штете у овом случају не може досуђивати.

Де леге ференда, мишљења сам, да би ову одредбу Законика о кривичном поступку требало изменити. Разлози којим се оправдава схватање да се накнада неимовинске штете у овом случају не треба досуђивати обично су фискалног карактера, а ти разлози, мислим, не могу бити одлучнији од разлога да се без подвајања у што јачој мери пружи заштита права грађана на личну слободу.

Михајло Митић

(Наставиће се)

ПРИЛОГ ДИСКУСИЈИ О НАСЛЕДНИЧКОЈ ИЗЈАВИ

I.

Наше наследно право не познаје фикцију „лежећег наслеђа” (*hereditas iacens*) и зато оставилац нестаје смрћу као носилац права и обавеза, а лица позвана на наслеђе, у случају спора, појављују се као самосталне странке, иако заоставштина није коначно расправљена и уручена наследницима (по чл. 134 ст. 1 Закона о наслеђивању — у даљем тексту ЗН — привремени старалац заступа наследника а не заоставштину). Пошто се тренутак смрти и тренутак отварања наслеђа (*delatio* чл. 128 ЗН) поклапају, коиндицирају, то наследници по сили закона стичу (аквизиција) заоставштину у тренутку смрти оставиоца (чл. 135 ЗН), односно закон одређује ко се у тренутку отварања наслеђа има сматрати универзалним сукцесором оставиоца. То регулишу материјалне одредбе наследног права, а да ли ће сви они или само неки од њих постати наследници утврђује се у оставинском поступку за који је наследно право прописало формалне одредбе.

Од кога зависи да ли ће десигнирани (адекватнији је израз презумптивни) наследник постати и стварни наследник? Искључиво од наследника, коме закон оставља на вољу да се наслеђа прими или не. То значи да је принцип о преласку заоставштине на наследнике, изражен у чл. 135 ЗН, декларативне природе, јер, да би неко постао наследник, није довољно да наступи само смрт оставиоца, већ и да он изјави да се наслеђа прима. Закон може једно лице да сматра наследником, али том лицу припада право да се наслеђа и одрекне и у том случају узима се да то лице никада није ни било наследник. Ретроактивно дејство одрицања спречава дефинитивну промену власништва заоставштине у тренутку оставиоцеве смрти. Према томе, чл. 135 ЗН полази од презумпције да се сви наследници примају наслеђа, а то је у супротности са основним начелима нашег правног система, начелом законитости, јер док наследник не искористи наследноправна овлашћења не може се држати да их је искористио, управо да ће их сигурно и како искористити. Претпоставка да ће наследник примити наслеђе, због могућности одрицања, оборива је и зато је погрешно рећи да код нас наслеђивање наступа аутоматски, јер оно уствари наступа тек на основу наследничких изјава. Законодавац претпоставља и у Законнику о кривичном поступку (чл. 1 и 3 — презумпција невиности), али у корист окривљеног док овде то може да буде на штету наследника као што ћемо видети у доцнијем излагању (одмах да напоменемо: ако наследник, на пример, затражи од банке кредит за изградњу станбене зграде, на његову кредитну способност не би утицала имовина из нерасправљене заоставштине). Период од тренутка смрти па до давања изјаве о примању односно одрицању прелази је период и у том провизоријуму наследници привремено управљају заоставштином (чл. 138 ст. 2 ЗН). Заоставштина прелази на наследнике у тренутку оставиоцеве смрти, али тиме они нису постали и власници, јер наследници предузимајући мере ради очувања заоставштине материјално одговарају за штету насталу њиховом кривицом. Зато прелазак заоставштине на на-

следника из чл. 135 ЗН претставља правну специфичност, обзиром да за стваран и трајан прелазак треба и изјава о примању наслеђа. Претентент може да располаже целом или једним делом заоставштине (чл. 138 сл. 1 ЗН) и пре давања наследничке изјаве, манифестујући тим својим активним држањем да својство наследника задржава, али у том случају лишен је права на одрицање од наслеђа.

Наследника који се одрекне наслеђа као и наследника који се одрекао у корист одређеног наследника не треба ни уписивати у земљишне књиге као власника и истовремено исписивати, већ одмах уписати наследника према решењу о наслеђивању сходно чл. 230 ЗН. Иако наследници наступају у своје име а не у име оставиоца односно заоставштине, упис се врши (односно предаја покретних ствари) тек кад се оставински поступак правоснажно оконча (и наследник испуни наложене обавезе), јер решење у смислу чл. 228 ЗН поред осталог садржи: шта је предмет заоставштине, ко су наследници и која су њихова права. Због повратног дејства одрицања мора се узети да наследник није ни постао власник наслеђене имовине без обзира што је смрћу оставиоца по сили закона постао наследник заоставштине, јер кад се наследник одрекне наслеђа има се сматрати да никад није ни био наследник и његово право на наслеђе одрицањем се гаси. Осим тога, стварна права на непокретности могу се стећи, пренети, ограничити и губити једино уписом у земљишне књиге (§ 4 бив. Закона о земљишним књигама од 18 маја 1930 год.), а укњижбе се врше само на основу исправа (§ 26 бив. Закона о земљишним књигама). Од овог правила изузимају се стицања одржајем и путем јавне дражбе у извршном поступку, док у погледу наслеђа стоји да заоставштину по сили закона прелази на наследника у тренутку смрти, што значи да је онда и стичу, али да власници наслеђеног дела стварно постају тек када се изврши упис у земљишној књизи на основу правоснажног решења о наслеђивању.

Оставински поступак још увек је код судова спор, поготову што је став закона (оправдан је) да се у том поступку реше и сва спорна питања примене правних прописа и да се наследници упућују на партиципу само ако су међу њима чињенице од којих зависи неко њихово право. Истина, број одрицања није велики, али су ти наследници, по правилу, незаинтересовани и због њих се поступак одуговлачи. Међутим, ако би закон предвидео рок за одрицање од наслеђа (задржавајући садању форму одрицања), онда би бар тај разлог, односно сметња да поступак буде бржи, отпао. Сем тога, трајање неизвесности свело би се на најмању меру, а тиме би се постигло много јер би нестало правне несигурности која сада на том подручју влада. Само зато што није извесно ко је наследник на заоставштини стварају се непотребни проблеми у односима између грађана и у односима између грађана с једне и државе с друге стране. Када би се увео рок презумптивни наследник имао би правног интереса да, ако не жели да се прими наслеђа, то што пре изјави, да не би компликовао свој положај и трпео штетне последице од тога што га закон сматра наследником. Зар то не би била, обзиром на чл. 176 ЗН, мера за даље убрзавање поступка? У неким страним правима постоје судски рокови за одрицање, али једин-

ствени рокови у закону пружали би веће гаранције него рокови које би судови, по свом нахођењу, одређивали од случаја до случаја. Ако се наследник у предвиђеном законском року не би одрекао, на основу његовог ћутања, изводио би се логичан закључак да се наслеђа примио и за њега формална позитивна изјава не би била ни потребна. У ЗН већ постоји једна одредба — чл. 138 ст. 1 која иде у прилог оваквом нашем становишту. Наследничка изјава може да буде дата не само на начин прописан у чл. 221 ЗН већ и на прећутан (*pro herede gestio*), у случају да наследник располаже целом или једним делом заоставштине, ако се понаша као власник (али не у смислу става 2). Према томе, прећутна позитивна наследничка изјава има снагу изречне и она је као таква неопозива. Зар се не може онда законом регулисати да се наследник, који се није одрекао наслеђа у законском року, прећутно прими наслеђа? То би било у складу са основним принципом из чл. 135 ЗН јер ако се наследник не одрекне у законском року његово ћутање тумачило би се као примање наслеђа. На тај начин закон му не би наметнуо нешто што он неће да прими јер примање наслеђа остало би и даље његово право а не дужност.

Изгледа да би нашем наследном праву више одговарало да се позитивна наследничка изјава и не узима (интересна је одлука Врховног суда НР Србије ГЗЗ-340/51 одлука бр. 170 у Збирци одлука врховних судова I, по којој кад умрли брачни друг за живота није дао наследничку изјаву у односу на заоставштину на коју има право наслеђа има се сматрати да се примио наслеђа, пошто га за живота није одбио, те преживели брачни друг има право на тако стеченој имовини умрлог брачног друга), јер изјава о примању наслеђа је потврђивање онога што је већ (у тренутку смрти) и наступило (чл. 218 ст. 3 и чл. 220 ст. 3 ЗН наређују да суд, ако на рочиште не дођу наследници или не дају изјаву, о њиховом праву одлучи према подацима којима располаже, оглашавајући их и за наследника, насупрот § 93 бившег Закона о ванпарничном поступку од 24 јула 1934 год. који је предвиђао контумацију у оставинском поступку). Последица позитивне наследничке изјаве је да наследник, који се примио наслеђа, не може после тога да се одрекне. То значи, ако би се усвојило увођење законског рока за одрицање онда би, као што смо већ рекли, ћутање наследника требало тумачити као да не жели (одбија) да користи право на одрицање (и ћутање администрације у смислу чл. 7 и 23 Закона о управним споровима објашњава се као одбијање). Намера наследника била би несумњива: задржава наслеђе које је по закону већ стекао. Ту принуде нема и слободно изражавање воље наследника није ничим угрожено. Др. Боривоје Познић у чланку „Расправљање заоставштине” (Анали Правног факултета у Београду бр. 3/55) оваквом гледишту супротставља два разлога: расправљање заоставштине и доношење решења. Међутим, ти разлози не сметају јер оставински поступак је ванпарнични, а сем тога и сада постоји могућност да се једна заоставштина расправи без активног учешћа наследника сходно чл. 218 ст. 3 и чл. 220 ст. 3 ЗН.

Колико тешкоћа ствара чл. 136 ЗН само зато што не одређује рок за одрицање, и уопште одрицање од наслеђа, посматрамо с гледишта Уредбе о додатку на децу (Службени лист ФНРЈ бр. 36/55 — у даљем тексту Уредба).

Уредба, полазећи од принципа да заоставштина по сили закона прелази на наследнике у тренутку оставиочеве смрти, наређују у чл. 38 да се при утврђивању укупних прихода домаћинства корисника узима у обзир, од дана смрти оставиоца, и санаследнички део нерасправљене заоставштине који по наследном праву припада њему или неком другом члану домаћинства (мисли се на оне чланове домаћинства који у смислу чл. 37 Уредбе терете укупан порески цензус), без обзира да ли корисник односно његово домаћинство живи на том имању и да ли користи тај део или приход од тог дела. Према чл. 47 Уредбе о поднетом захтеву за признање права на додатак решава директор надлежног средског завода за социјално осигурање односно управник овлашћене филијале завода на основу доказа из тач. 81 Упутства за примену Уредбе о додатку на децу (Службени лист ФНРЈ бр. 60/52) сходно чл. 46 ст. 1 Уредбе, а један од доказа је и потврда надлежног народног одбора општине о висини пореског задужења и имовном стању корисника. За издавање потврде НОО користи сопствену евиденцију и податке добијене од корисника и, у случају да корисник (или неки други члан његовог домаћинства) треба да постану наследници, не чека да се покрене или расправи заоставштина (чл. 38 Уредбе). Међутим, ако доцније отпадне чињеница на којој се потврда заснива или се измене околности, корисник поставља нов захтев у смислу чл. 40 Уредбе. НОО кад издаје потврду ограничава се на прописе од чл. 10 до чл. 22 ЗН, ако су у питању законски наследници а ако су у питању тестаментални онда само на чл. 135 ЗН, не упуштајући се у утврђивање чињеница које искључују право на наслеђивање или смањују или повећавају наследни део. И док надлежни суд не реши питање наслеђа у оставинском или парничном поступку, може се десити да једна породица са више деце буде лишена непосредних материјалних средстава за подизање и васпитање деце и да тај период буде пресудан за будућност те деце а да свако доцније корегирање буде касно (овде је немогуће да коректура буде еквивалент изгубљеног). Не треба никад губити из вида да је додаток на децу социјално давање и везано за време када недостатак материјалних средстава угрожава правилно подизање деце. Уосталом, зато друштвена заједница и помаже породице са децом. Навешћемо и неке примере:

Између два наследника, која су примала додаток, буду спорне чињенице од којих зависи урачунавање поклона у наследни део. а док се то не утврди у парници, водиће се да су обојица наследници на по једној половини заоставштине. Ако вредност половине заоставштине прелази порески цензус који укида право да додаток, санаследницима ће се обуставити давање додатка, иако ће то према једном бити неправилно (то треба да изрекне судска одлука а на њу се понекад дуже чека). Међутим, и за то време треба подизати и издржавати децу а

које је иначе по чл. 139 ст. 1 ЗН забрањено а да суд, поготову ако се не ради о знатној имовини, то и не примети (нема ни разлога за забрану делимичног одрицања јер, ако наследник може да се одрекне целог наслеђа, тим пре би му требало дозволити да може да диспонира једним делом, а све ово утолико пре кад може да се одрекне наслеђа да не би стекао пољопривредно земљиште преко законског максимума). Постојање делимичног одрицања оправдано је и с гледишта вредности наслеђене имовине т.ј. у границама вредности заоставштине коју је примио (путем наследничке изјаве) а не коју је требало да прими. Мислимо да је законодавац требало, ради јасноће, да ст. 3 и ст. 4 истог члана остане консеквентан у терминологији и уместо „свог наследног дела” употреби „наслеђене имовине”, јер, појмовно, наслеђена имовина може да буде и већа и мања од наследног дела. Узгред напомињемо да је у Приручнику за примену прописа о додатку на децу од Петра Вучетића и Луке Тодоровића у издању „Савремене администрације” Београд 1956 год. у коментару уз чл. 40 на стр. 78 погрешно наведено да је могуће одрицање у корист трећих лица, уколико коментатори под појмом „трећих лица” не подразумевају остале наследнике (сем ако нису мислили на уговор из чл. 149 ст. 3 ЗН, али то није одрицање у корист трећих лица већ уговорни однос изван оставинског поступка).

Како су поменуте одредбе Уредбе тесно повезане са пореским прописима, то, ради целине, да видимо како стоји са тим прописима.

По Уредби о порезу на наслеђе и поклоне (Службени лист ФНРЈ бр. 25/47) важећој до 11 маја 1955 год. разрез пореза на наслеђе вршио се наследницима који су ступили у фактички посед (а не свим) заоставштине одмах после оставиоачеве смрти (чл. 11), а уколико је по решењу суда било промена у распореду наслеђа онда је вршена ревизија те порезе путем приписа или путем отписа (чл. 12). По Закону о порезу на наслеђа и порезу на поклоне (Службени лист ФНРЈ бр. 19/55) порез на наслеђа наследник плаћа ако наследи више од два већа или три мања стана или једне пословне просторије (чл. 5 до 7), а пореска обавеза настаје у тренутку кад је наследнику предато судско решење о уручењу наслеђа (чл. 15 с тим што треба да стоји решење о наслеђивању у смислу чл. 238 ЗН а не решења о уручењу наслеђа у смислу § 136 бив. Ванпарничног поступка). Иако је, по нашем мишљењу, настанак пореске обавезе требало везати за правснажност решења о наслеђивању, по садашњим прописима порески обавезник биће стварни наследник и зато поступак ревизије није ни предвиђен. Што се тиче Уредбе о порезу на доходак (Службени лист ФНРЈ бр. 18/56) по чл. 15 порески обавезник порезе на доходак од пољопривреде је власник или плодуживалац земљишта, а ако он није познат зато што се води спор о својини или о плодуживању земљишта, порезу је дужно да плати лице које користи земљиште, а по чл. 21 Уредбе о катастру земљишта (Службени лист ФНРЈ бр. 43/53) сопственици и држаоци су дужни да пријаве надлежној катастарској управи сваку насталу промену у поседовном стању, начину искоришћавања и бонитету земљишта, и то у року од 30 дана од дана настале промене. На исти начин регулисана је и обавеза плаћања посебних

облика пореза на доходак (чл. 34). По чл. 37 Уредбе о катастру земљишта а у вези чл. 17 Уредбе о порезу на доходак у пореску основицу порезе на доходак од пољопривреде уносе се приходи утврђени у катастру земљишта са стањем на дан 1 јануара оне године за коју се врши разрез пореза. Међутим, према чл. 38 Уредбе о додатку на децу у укупне приходе домаћинства корисника додатка на децу урачунава се и део пореског цензуса пореза на доходак од санаследничког дела нерасправљене оставинске масе који по наследном праву припада том лицу, без обзира да ли корисник живи на том имању и без обзира да ли користи санаследнички део, као и део прихода од санаследничког дела имовине, а то је у супротности са основним пореским прописима. Зато заступамо гледиште да приход од заоставштине треба да терети онога ко је користи док се не донесе правоснажно решење о наслеђивању а онда наследнике по решењу.

БОРИСЛАВ Р. РАВАНИЋ

ПРАВО НА ДЕО У ПРИХОДИМА СА КОЛОНИСТИЧКЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Нарочито после новелисања колонистичког законодавства у мају одн. јулу 1956, вероватно под утицајем погрешних схватања да ће се ускоро колонистима скинути забрана располагања из чл. 24 Закона о аграрној реформи и колонизацији, покрећу се парнице у којима се колонисти појављују као носиоци тужбених захтева управљених против сувласника ради добијања дела у плодовима и приходима са заједничке компетенције. Обично наделњеници који су се из било којих разлога удаљили са компетенције и запослили се или окућили у другим местима постављају такве захтеве, без обзира на то да ли су се, за време свога странствовања, интересовали и доприносили заједничкој компетенцији или не. И наделјене жене које су путем удадбе промениле своја првобитна домаћинства и ушле у домаћинства својих мужева почеле су да покрећу такве парнице. Има чак и таквих захтева који потичу од наделњеника који су, због честих сукоба и других неслагања са осталим члановима домаћинства, приморани да се са својих компетенција удаље и којима је стварно онемогућено да их обрађују и користе. Но, без обзира на разлоге одсутности тих наделњеника са компетенција, треба напоменути да се њихови тужбени захтеви, истицани највише са правног основа сувласништва, протежу на по неколико година уназад, а има их и таквих у којима се, поред дела у плодовима и приходима са земље, тражи део у презумираној закупнини од заједничких колонистичких кућа (као да су те куће дате под закуп).

У вези с тим захтевима одсутних колониста, поставља се питање да ли они имају право на део у плодовима и приходима са компетенције у чијем обрађивању нису учествовали и чијем подмирењу обавеза нису

доприносили. Ово се питање поставља не само с обзиром на њихову важност за саме странке, него и с обзиром на околност да је оно пред нашим судовима искрсло у своме заостреном облику готово у последње време, тако да се у погледу њега актуелно истиче проблем што брже заузимања одређеног, уједначеног и енергичног правног курса.

По нашем мишљењу, одговор на постављено питање зависи од два важна момента: 1) од држања и понашања отсутног наследника према заједничкој компетенцији у време на које се односи његов тужбени захтев, и 2) од правне природе колониистичке заједнице, посматране под углом законодавства и начела новог, социјалистичког поретка.

Полазећи од поставке чл. 1 Закона о аграрној реформи и колонизацији да се колонизацијом остварује начело да земља припада онима који је обрађују, логично је и природно да се закључи да, као неопходна последица тога принципа, из целог нашег правног и моралног поретка проистиче начело да плодови и приходи са те земље припадају онима који су учествовали у њеном обрађивању и вршењу друштвених обавеза скопчаних с њом. У духу тога начела, од отсутних надлежника, да би имали право на део у плодовима и приходима са компетенције, тражи се да су се за време своје удаљености односили својски и брижљиво према заједници и надлежницима који у њој живе и раде, а то значи да су, уместо улагања свога рада у њу, као добри сувласници показивали своје интересовање и доприносили — својом зарадом или на други прикладан начин — вршењу њених обавеза. Такви отсутни надлежници, наравно, имају право да добију део у плодовима и приходима са компетенција, и то у квалификованој сразмери са њиховим сувласничким делом и висином њиховог доприноса заједници. Сматрамо да у колониистичкој заједници, слично као у ранијим породичним задругама, треба да влада дух сарадње и узајамности, усклађен са принципима на којима почива нови поредак. Према томе духу — ко не доприноси заједници, иако то може, нема правног ни моралног ослонаца да од те заједнице тражи и добија користи. С друге стране, пак, јасно је да и надлежници који су били приморани од осталих надлежника да се удаље из заједнице, те тако онемогућени да обрађују и користе компетенцију, имају право, и то са основа накнаде штете, да добију део у плодовима и приходима са компетенције.

С изузетком, дакле, двеју горњих група отсутних надлежника, на словно питање се углавном своди и усредсређује на оне надлежнике који су се добровољно удаљили са компетенције и у другим местима нашли изворе за опстанак, па се за компетенцију не интересују, нити јој доприносе, нити учествују у вршењу њених друштвених обавеза, а ипак траже део у плодовима и приходима са ње само са тог основа што су њени сувласници. Ако се нису интересовале за компетенцију и нису јој ниуком погледу доприносиле, међу такве надлежници треба сврставати и надлежене жене које су удадбом промениле своја првобитна домаћинства својих мужева. Начелно, такви надлежници имају право да издеоје деобом своје сувласничке делове компетенције и да их отуђе са ли без накнаде под условима из чл. 24 б) Закона о изменама и допунама Закона о аграрној реформи и колонизацији, уколико се у погледу њих нису стекли прописани услови за губитак колониистичког свој-

ства, односно за одузимање земље. Међутим, по нашем мишљењу, таквим наделеницима не би требало признати право на део у плодовима и приходима са компетенције према чијим су се задацима и дужностима односили са екстремном индоленцијом.

Поред већ изложених, овде ћемо навести и друге разлоге који говоре у прилог нашег становишта у насловном питању.

С погледом на дух и смисао прописа Закона о аграрној реформи и колонизацији, особито на дух и смисао његових чл. 1, чл. 16 ст. 2, чл. 22 и чл. 24, колониистичке заједнице се, и као економске целине и као феномени новог поретка, показују у својој природи радних заједница оних којима је земља додељена. Заједница принципијелно упућује наделенике да добијену компетенцију лично обрађују и стога им, у начелу, забрањује да компетенцију дају у закуп. Иако је у чл. 2 цитираног закона речено да додељено земљиште прелази у приватну својину домаћинства, односно заједница наделеника, ипак се из околности што су компетенције постављене као сувласништво заједнице, што су наделеници упућени да лично обрађују земљиште, што им је ограничено располагање компетенцијом за одређен низ година, што је чак и деоба тих заједница дозвољена само у оквиру и на бази стварања нових колониистичких домаћинстава, што се фаворизира улазак наделеника у заједници за колективно обрађивање земље и што се уствари отуђење целине или дела компетенције дозвољава у корист социјалистичког сектора — несумњиво може извести закључак да колониистичка заједница није исто што и остале заједнице на бази земљишног поседа у приватном сектору. Она је особено сувласништво са социјалистичком тенденцијом. Било би, с тога гледишта, и неоправдано и нелогично да се на спорна питања у њој, у првом реду на питања тражбеноправне природе, без ограничења и у сваком случају примењују правна правила која важе за режим приватне земљишне својине. Јер, ако би се, с обзиром на садашње наше прилике и садашњи ступањ нашег друштвеног развика, без ограничења примењивала та правна правила, дошло би се у сукоб са социјалистичким принципом да плодови рада припадају онима који раде, те би се тако повлађивало стицању прихода и добијању зараде без рада, тј. рентијерству. Нема сумње, није социјалистичка заједница дала земљу колонистима да је они не би обрађивали, нити да од ње без рада убирају ренту. Треба потсетити на пропис изражен у Уредби о спровођењу насељавања бораца у Војводини (истина, она је 1953 г. укинута, али остао је на снази њен дух) — да ће се земља одузети оном наделенику који се за извесно време удаљи са ње и не стара се никако о њеној обради и др. Усто се мора имати на уму и чињеница да је по правилу забрањено колонистима земљу давати у закуп, већ треба да је лично обрађују. Примењујући та начела на насловно питање, постаје очигледно да је потпуно погрешна пракса по којој се колонистима који живе ван своје заједнице и не суделују у обрађивању њене компетенције и вршењу њених обавеза досуђује право на део у плодовима и приходима компетенције на темељу голог факта што су сувласници. Из правне и социјалне природе колониистичке заједнице излази, дакле, да удаљени, немарни и према заједници неактивни наделеници немају право на део у плодовима и приходима са

компетенције. јер, иначе, ако би им такво право било признато, то би значило да им је признато право на ренту у смислу добијања прихода без улагања одговарајућег рада, право на извлачење користи из голог права сусвојине, дакле једно право противно начелима и моралним обзирима данашњице. Према томе, такви наделиници немају право да насловни тужбени затев остварују по правном основу сувласништва, и поред тога што су по решењу о колонизацији сувласници у погледу компетенције.

Доследно томе, наделиници који су се удаљили са компетенције и не доприносе јој ниуком погледу немају право на део у њеним плодовима и приходима ни по аналогiji са правним правилима која регулишу односе у другим имовинским заједницама, као напр. у ранијим породичним задругама. У томе смислу указујемо на факат да члан породице задруге чији рад за време странствовања није био управљен на стицање за задругу — није имао право на део у њеном приновок у постигнутом у време његове удаљености из задруге. Употребљавана по мери своје оправданости са гледишта начела и циљева новог друштвеног поретка, правна правила из ранијег законодавства, нарочито с обзиром на насловно питање, треба примењивати под условом наглашавања заједнице, сарадње, узајамности и солидарности, упркос супротним тенденцијама оних појединаца и група који су руковођени претераним личним прохтевима и користољубљем. Та и таква примена омогућава закључак да су наделиници утолико више обавезани на бригу о заједници ако хоће да од ње добију користи, па недостатак те бриге и старања, одсуство интересовања за заједницу и доприношења за њу, повлачи за собом и губитак права на део у њеним плодовима и приходима.

Ни са основа закупа, а ни по аналогiji с његовим правилима, такви наделиници немају право да остварују насловни тужбени захтев. Једно зато што је предмет закупа одређена ствар (наделиници у компетенцији имају само идеалне, аликвотне делове!), а друго зато што је у начелу забрањен закуп колониистичких некретнина, очевидно је да се наше постављено питање не може решавати ни по правилима уговора о закупу, па ни по аналогiji с њима. Између отсутног наделиника и оних наделиника који живе и раде на компетенцији нема ни изричитог ни прећутног уговора о закупу, утолико пре што је по прописима о колонизацији у начелу забрањено давање у закуп, а нарочито домаћинствима која имају радне снаге. Истина, према новелама из 1956 године дозвољено је давање у закуп колониистичке земље, али само трећим лицима, и то по претходној сагласности савета за привреду месно надлежног народног одбора општине, сагласности која зависи од чињенице да односно домаћинство, услед немања радне снаге, не може само да обрађује земљу. Као што се види из тих новела, домаћинство се појављује као чинилац који, под одређеним условима и уз означену претходну сагласност, издаје колониистичку земљу у закуп, а не поједини наделиник, који на то није овлашћен и нема у компетенцији одређеног, реалног дела којим би могао располагати. Најзад, међу наделиницима, били они присутни на компетенцији или удаљени са ње,

постоји правни однос сувласништва, заснован решењем о колонизацији, а не правни однос из уговора о закупу.

Такви наделњеници, даље, немају право да заснивају насловни тужбени захтев ни на правним правилима о неоснованом обogaћењу. По нашем мишљењу, нема разлога ни оправдања да се на њихов случај примене правила о неоснованом обogaћењу. Код наделњеника који живе и раде на компетенцији није без правног основа дошло до обogaћења — повећања имовине израженог у плодовима и приходима са компетенције. Они компетенцију у целини држе по правном основу сувласништа заснованог решењем о колонизацији и дата им је да је лично обрађују, те се плодови и приходи са ње, у складу са правним и моралним поретком, појављују као резултати њиховог рада, а рад је производни чинилац који означава *conditio sine qua non* новог, социјалистичког поретка. Према томе, види се да они компетенцију држе и са ње добијају плодове и приходе и по итекако јаком и правном и моралном основу. С друге стране, штета која се за таквог удаљеног наделњеника показује у недобијању плодова и прихода са компетенције има се приписати искључиво њему у кривицу, јер је он тај који се добровољно удаљио са ње, на њој није радио, за њу се није интересовало и за њу није ниуком погледу доприносио.

Готово се може устврдити да страственост и упорност с којима такви наделњеници наступају у својим означеним парницама стоје у обрнутој сразмери са питањем основаности њихових тужбених захтева. Ти њихови захтеви не само да немају правног основа, него они немају ни моралног ослоња, пошто су срачунати на то да својим носиоцима, путем парничења прожетог страстима и скопчаног с трошковима, прибаве приходе без улагања одговарајућег рада, и то упркос и на штету оних који су својим трудом, бригом и залагањем произвели те плодове и приходе. Правна и морална неоснованост насловних тужбених захтева таквих наделњеника показује се у свој својој негативности и друштвеној опасности. Да би се овој штетној појави код нашег колонијалистичког света што пре стало на пут, нужно је да наши судови, помогнути од других надлежних чинилаца, заузму одређен, законит, правичан став према овде изложеном питању, став којим ће се интерес заједнице, те тиме интерес оних који својим поштеним и друштвено оправданим радом производе, ставити изнад и испред неоправданих и себичних прохтева појединаца и скупина.

Д-р Душан П. Радоман

ОТКЛАЊАЊЕ ПРАВНИХ ПОСЛЕДИЦА НАСТАЛИХ УНОШЕЊЕМ ПОГРЕШНИХ ПОДАТАКА У РЕШЕЊА КОМИСИЈЕ ЗА КОЛОНИЗАЦИЈУ

(Поводом неколико конкретних случајева)

Код увођења евиденције општенародне имовине и прикупљања података за правну документацију, у пракси се наилази на такве ситуације, које су отвориле више правних питања. Тако, нарочито у Војводини, кроз увођење евиденције општенароде имовине, народни одбори општина открили су већи број случајева, да је земљиште, које се фактички користи као општенародна имовина од општине или неке друге његове установе односно привредне организације, — ранијим решењем комисије за колонизацију додељено колонистичкој породици, која је на основу таквог решења уписана као власник и у земљишној књизи. Исто тако има случајева, да колонисте фактички држе и уживају земљиште, које им у решењу комисије за колонизацију није назначено, да им се додељује, док парцелу, која је по решењу њима додељена, и за коју се по земљишним књигама воде као власници, — држе нека трећа лица. Једном речју, показало, се да се фактичко стање на терену не слаже са правним стањем уписаним у земљишним књигама и да има доста грешака, које су настале услед погрешно назначених података о земљишту, које је уступљено колонистима.

У једном конкретном случају утврђено је, да је једној породици у 1946 години, приликом њене колонизације, дато решење комисије за колонизацију, у коме је било означено земљиште, које јој се уступа у власништво. У решењу подаци о уступљеном земљишту били су означени према катастарским подацима, а додељено земљиште предато је колонистима одмах по доношењу решења. На основу решења комисије за колонизацију средски суд је укњижио право власништва колониста на земљиште које је уписано у решењу, а према катастарским подацима.

Међутим, у решењу означена парцела бр. 7092/2 ораница није била предата колонистима у целисти, јер је један део од ове парцеле, још пре преласка о општенародну имовину, од ранијег сопственика, био претворен у кућевни плац са двориштем и воћњаком, и на коме је сопственик подигао кућу. После национализације кућа на парцели бр. 7092/2 коришћена је као општенародна имовина и служила је и даље као локал у коме су путници чекали воз, пошто је у непосредној близини и железничка станица. Колонисте према томе нису користиле целу кат. парцелу 7092/2, која се само у катастру водила као ораница, јер она стварно није била ораница у шљини, већ подељена на део на коме је постојала кућа, двориште и воћњак. Ово фактичко стање у катастру није евидентирано све док народни одбор општине није код увођења у евиденцију општенародне имовине установио да је кат. парц. 7092/2 грешком катастра вођена цела као ораница и да није подељена, на део који је кућевни плац, двориште и воћњак, који фактички ужива општина као општенародну имовину. Тада се констатовало, да је и у земљишној књизи уписано, да цела кат. парц. 7092/2

као ораница припада колонистима, а да се део од ове парцеле, на коме постоји кућа у земљишној књизи не води као општенародна имовина.

Управни орган среза да би извршио исправку, која је настала услед погрешно унетих података у решење комисије за колонизацију, донео је ново решење, којим је ставио ван снаге раније решење комисије за колонизацију, у колико се односи на део кат. парц. 7092/2 на коме се налази кућа, двориште и воћњак, и које се одвојено користи као општенародна имовина. Истим решењем управни орган доделио је колонистима земљиште на другом месту у величини дела, који се одваја као општенародна имовина од кат. парц. 7092/2. Овакав пут управни орган среза изабрао је сматрајући, да колонисте, које фактички и држе односно земљиште, неће протестовати и да ће се са исправком сагласити.

Колонистичка породица, добивши решење управног органа о исправци раније издатог јој решења о колонизацији, и сазнавши, да је она уписана у земљишним књигама као власник целе кат. пар. 7092/2 — није примила измену, већ је уложила жалбу на решење управног органа, и у истој поставила захтев, да јој се преда у посед цела парцела бр. 7092/2 заједно са кућом, двориштем и воћњаком, па чак и са инвентаром из кафане, јер је то њој додељено по једном извршном решењу комисије за колонизацију.

Државни секретаријат за послове финансија НРС као другостепени управни орган, решавајући по жалби колониста, поништио је првостепено решење управног органа среза, са образложењем, да је правно немогуће сада мењати стање створено извршним решењем комисије за колонизацију без пристанка колониста. Ово и због тога, што је решење о додељивању земље колонистима јавна исправа на основу које је извршен упис права власништва колониста и у земљишној књизи код суда, те сада није могуће оспорити њихово право на додељену им парцелу. При овоме је недостатак фактичког поседа на страни колониста третиран као без утицаја на њихово право, које извире из извршног управног акта и уписа у земљишне књиге.

Оцењујући питање са гледишта прописа и правних правила управног поступка, став Државног секретаријата је исправан, али гледајући саму суштину ствари, не може се одобрити, да се сада једној породици уступа у власништво земљиште и кућа, која јој фактички никада није била дата. Правичност и правни осећај не слажу се са решењем, да ово земљиште и кућу треба сада уступити колонистима, ако им ово земљиште и кућа заиста нису додељени приликом доношења решења о колонизацији. Није нормално да се сада, после десет година од извршене колонизације, некоме даје земљиште које му није додељено, али које је услед заблуде због погрешних података катастра, у решењу назначено као земљиште које се уступа колонистима.

Земља која је колонистима дата у власништво предата им је у 1946 години и она је у њиховом поседу онаква и она, која им је додељена. Такво стање требало је буде унето и у решење о колонизацији, које као управни акт треба да констатује фактичко стање и декларише колонисте као власнике оног земљишта, које им је заиста и уступљено. Ово фактичко стање требало је да буде уписано и у земљи-

шним књигама, те у колико се сада не слаже са стањем уписаним по земљишним књигама, оно треба да буде доведено у сагласност, јер то диктирају разлози правне сигурности. Са овим се слажу и првостепени управни орган и Државни секретаријат, као и са констатацијом, да није нормално сада признавати неке, да може захтевати да користи земљиште, које му није дато, али другослени орган сматра, да сада нема правне могућности, да се кроз управни поступак негира садржина једног извршног решења, које даје правни основ колонисти, да му се земља преда, јер је она на његово име уписана и код суда у земљишним књигама.

Слажемо се, да сада, путем управног поступка, не може да се исправи правно стање које је створено уписом у земљишној књизи, ако се заинтересоване странке томе противе. Таква могућност сада не постоји, јер је доношењем решења о додељивању земље колонистима и његовим спровођењем у живот завршен поступак колонизације. Правно стање признато у управном поступку спроведено је у земљишним књигама, што значи да је решење управног органа извршено, а правно стање створено уписом у земљишној књизи, заснива се на одлуци суда, која је донета на основу поднетог решења комисије за колонизацију, као јавне исправе подобне за дозволу укњижбе. Такво правно стање сада гарантује земљишна књига и оно се може изменити само на основу одлуке суда, која се доноси на основу писмених исправа издатих од уписаних лица — носиоца земљишнокњижних права — или њихових изјава датих пред судом, којим они одобравају измену уписа. Решења управних органа више не би могла да послуже као исправе за исправку уписа, јер нема законских прописа, који овлашћују управног органа, да после десет година ставља раније донето решење о колонизацији ван снаге и наређује одузимање извесних парцела од лица, која су већ уписана као власници тих парцела у земљишну књигу, и којима је гарантовано правно стање уписано у земљишној књизи. То би у крајњем, значило, да решење управног органа мења стање уписано у земљишној књизи, а то је противно основним правним правилима, да се стање уписа у земљишној књизи може изменити само одлуком суда.

Управни орган могао би само путем обнове поступка, да замени раније донето решење, на основу кога је извршен упис у земљишним књигама, али ако су рокови за обнову поступка истекли, те сада није више могуће покретати поступак за обнову, онда управни орган не може сада понова доносити неко ново решење о одузимању земљишта и давању другог земљишта, са образложењем, да се ради о грешкама, — јер би то у суштини значило ново решавање питања колонизације, које је већ раније решено. Доношење новог решења од стране управног органа, мислимо, и да није потребно и када би се радило очигледној грешци у првобитном решењу, на основу кога је дозвољен упис у земљишној књизи, јер се то може исправити или изјавом странака, или постављањем захтева код суда за доношење одлуке у циљу исправке. Ако се странка која је уписана као носилац земљишнокњижног права слаже, да се стање уписа исправи, онда се на основу њене изјаве дате код суда, може донети одлука о исправљању уписа и саглашавању истог са фактичким стањем. У случају да се уписани власник противи

исправци и неће да да потребну изјаву за исправљање уписа и саглашавање фактичког стања са стањем у земљишној књизи, тада интересована странка може исправку уписа по земљишним књигама постићи тужбом код редовног суда, у којој ће поставити захтев за исправку земљишнокњижног уписа тзв. тужбу за брисање.

Законски прописи одређују, да се само стање уписано у земљиним књигама признаје као правно стање односне непокретности, а уписана лица као власници оне непокретности, која је уписана у земљишним књигама на њихово име. Због тога је законска претпоставка, да се стање уписано у земљишној књизи слаже са фактичким стањем поседа непокретности. То је услов да институција земљишне књиге одговори своме задатку, јер ако се стање у земљишној књизи не слаже са фактичким стањем поседа земљишта, онда таква земљишна књига не представља сигуран институт за правну сигурност на непокретностима.

Међутим, могуће је, да услед заблуде или грешке у ознакама земљишта, буде у исправама погрешно означено земљиште, које је предмет, уписа, те да се по земљишним књигама упише стање, које не одговара фактичком стању и ономе што су странке желеле да у исправи означе. Тако је могуће, да је купац фактички купио и добио у посед кат. парцелу бр. 825, а да је у уговору назначена кат. парцела 852, те је ова парцела према уговору у земљишним књигама уписана на име купца. Ако се ово открије и после десет година, може се исправити, или узајамним изјавама странка, или путем редовног спора у коме би се доказала грешка и дозволило брисање раније спроведеног уписа. При овоме врло је важна чињеница фактички посед, јер сам упис у земљишну књигу значи само правну али не и фактичку предају односног земљишта. Због тога, у случају неслагања стања земљишне књиге са фактичким стањем, у колико би до неслагања дошло услед заблуде и грешке у ознаци парцеле, има се узети, да фактичко стање даје јачи основ за признавање права на односном земљишту ономе, који земљиште има у поседу. Ко какву земљу држи у поседу, по усвојеном принципу у грађанском праву, сматра се поштеним поседником, те противник треба да докаже несавесност на страни држаоца и јачи основ за признавање права на том земљишту. Зато, ако фактички држалац истакне као основ свога права куповину од противника по уговору у коме је погрешно означен број парцеле, која није била предмет продаје, услед чега је и дошло до погрешног уписа у земљишној књизи, — онда налазимо, да у таквој ситуацији не може се држати стања уписаног у земљишној књизи и недозволити брисање ранијег погрешног уписа. То би било исувише круто примењивање прописа и придавање значаја упису више него што је то потребно, тако да би земљишна књига могла због тога постати институт, којим се може да заштити очигледно неправо. Свакако да земљишна књига не може бити такав институт, али да се и у њој може погрешити, те да постоје законске могућности, да се грешке исправе. Тај институт за исправку погрешног уписа у земљишној књизи је баш тужба за брисање.

У нашем случају није спорно да би се могла подићи тужба за брисање и код суда тражити, да се колонисте бришу као власници дела катастарске парцеле на коме постоји кућа, двориште и воћњак,

и који општина користи као општенародну имовину, — али је спорно, да ли се пред судом може успети и издејствовати пресуда, која ће уважити тужбени захтев.

Присталице које решењу комисије за колонизацију, као управном акту, дају значај извршног наслова, који се више не може мењати, налазе, да се у овом случају не може успети тужбом за брисање, и да ће суд овакав захтев одбити.

Налазимо, да је овакво становиште погрешно, и да је резултат погрешне оцене решења комисије за колонизацију, које присталице овог гледишта изјадначују са извршним насловом, који се више не може променити.

Упису у земљишну књигу врше се само на основу одлуке суда. Суд доноси одлуку на захтев странака, а заснива је на основу писмених исправа — јавних или приватних — које подносе странке. Потпис на приватним исправама странака мора бити оверен код суда, а не и код других органа. Упис права у земљишну књигу не може бити наређен ни извршном пресудом, већ само она може послужити као исправа на основу које ће срески суд као земљишно-књижни по захтеву интересоване странке, донети одлуку и дозволити упис права, које је извршном пресудом признато странци.

У односним прописима је изричито одређено, да решење комисије за колонизацију има значај јавне исправе, која ће послужити као исправа за дозволу уписа у земљишним књигама. Овим прописима није решењу комисије дат значај извршног наслова, који се више не би могао мењати, сем у управном поступку. Налазимо, да ово истицање у закону, да решење има значај јавне исправе није било сувишно, напротив, да је онан било логична последица, која извире из природе самог решења, које регулише имовинско-правне односе.

Код доношења решења комисија за колонизацију имала је да реши два питања: прво, да ли се молиоцу признаје право на колонизацију и друго, која му се земља из фонда за колонизацију додељује.

Прво питање — признавања колонистичког права је регулисано позитивним прописима, па се решење комисије у том делу појављује као управни акт донет на основу закона, којим се неке признаје једно право. У овом делу решење је извршан наслов, и оно се ван управног поступка не може мењати.

Друго питање — додела земље из фонда за колонизацију — није регулисано позитивним прописима, на основу којих би колониста могао да као своје право захтева, да му се призна и додели индивидуално одређена земља коју он хоће. Комисија у свом решењу додељује земљу из фонда за колонизацију по своме нахођењу, те због тога у том делу њено решење и не претставља управни акт. У овом делу решење је само јавна исправа, која декларише колонисту као власника одређеног земљишта, које му је додељено из фонда за колонизацију на основу права на колонизацију, које му је признато по закону. У овом делу дакле, решење служи само као доказ о ономе што је колонисти дато, а у циљу уписа у земљишне књиге, те је и логично, што прописи одређују да оно има значај јавне исправе, а не извршног наслова.

Ако тако посматрамо спорно питање, онда је јасно, да решење комисије за колонизацију, у колико се на основу њега тражи и дозвољава упис права власништва, има значај само јавне исправе, а не и извршног наслова, који се више не би могао мењати ван управног поступка. И како је могуће исправити погрешан податак у уговору о куповини и продаји, који је оверен пред судом, тако је исто могуће исправити и нетачан податак у решењу комисије за колонизацију, које у том случају има значај само јавне исправе.

Све исправке у земљишним књигама, у колико саме интересоване странке не би постигле узајамни споразум и дале изјаве потребне да се исправка уписа може дозволити, — имају се и могу издејствовати само у редовном спору подизањем тужбе за брисање. У овом спору странке могу свим средствима доказивати, да је у решењу, као исправи, која је послужила за основ нападнутог уписа, била погрешно означена парцела, која се додељује, из чега је следовао и погрешан упис, чија се исправка тражи.

Због тога смо мишљења, да се исправка укњижбе права власништва, проведена у земљишној књизи на основу решења комисије за колонизацију, ако колониста не пристаје на измену стања констатованог у решењу, под претпоставком, да се несумњиво докаже, да колонисти није дато земљиште, које је у решењу назначено, — може остварити само у поступку пред редовним судом подизањем тужбе за брисање погрешног уписа, и да ће се са таквом тужбом успети. Јер у противном, значило би признавати за право, очигледно неправо, чији би основ био у крутом тумачењу прописа или института, а што је у праву недозвољено и неодрживо, пошто оно служи за очување права, али не и неправа.

Милорад В. Кукољак

НОВИ ЗАКОНИ ИЗ АСПЕКТА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Савезна Народна скупштина изгласала је на децембарском заседању 1957 године, између осталих закона, и законе: о радним односима, о јавним службеницима и о пензиском осигурању. Доношењем ових закона регулисана су питања из три важне правне области и знатно је употпуњен наш правни систем.

Закон о пензиском осигурању, који је први изгласан, објављен је у Службеном листу бр. 51/57 од 11. XII. 1957 године и ступио је на снагу 19 децембра 1957 године, а на основу чл. 274 примењује се од 1 јануара 1958 године. Закон о радним односима објављен је у Службеном листу бр. 53/57 од 25. XII. 1957 године, ступио је на снагу 2 јануара 1958 године а примењује се — на основу чл. 420 — од 1 јануара 1958 године. Закон о јавним службеницима објављен је у Службеном листу бр. 53/57 од 25 XII. 1957 године, ступио је на снагу

2 јануара 1958 године, а примењује се — на основу чл. 443 — од 1 јануара 1958 године. Према томе сва три наведена закона су у практичној примени, с тим што се још очекују извесни допунски прописи који се имају донети на основу тих закона, како би се у целини обезбедила њихова примена.

Сви наведени закони, и ако решавају различите материје имају — посретством појединих прописа — одређене везе са кривичним поступком, и то како у односу на његово покретање и вођење, тако и на његово окончање. Та веза се, у суштини, своди на реперкусије кривичног поступка на радне односе и пензиско осигурање. Решења дата поједином одредбом наведених закона, у односу на последице покретања кривичног поступка и његово окончање — евентуално осуђујућом пресудом — претстављају с једне стране усвајање нових концепција, а са друге стране детаљније и јасније формулисање и до сада усвојених и примењиваних принципа и прописа.

I.

Закон о радним односима (даље: ЗРО) на принципијелно нов начин је решио питање накнаде обустављене, односно дела неисплаћене, зараде за време суспендовања за дужности одн. удаљења са посла у току кривичног поступка, одн. задржавања у притвору или истражном затвору, за сва лица у радном односу.

По прописима који су важили до 1 јануара 1958 године накнада, која се исплаћивала у висини једне трећине одн. једне половине зараде или плате, радника или службеника који се налазио у притвору или истражном затвору, падала је на терет привредне организације или установе код које радник или службеник био у радном односу. У случају обустављања кривичног поступка или ослобађајуће, одн. одбијајуће, пресуде неисплаћену разлику зараде одн. плате за сво време удаљења од службе такође је плаћала привредна организација одн. установа.

Новим прописима одређено је да исплата накнаде, за време удаљења са посла у току кривичног поступка, пада на терет органа који је водио кривични поступак. Изузетак је учињен само у случајевима суспендовања одн. удаљења са посла без лишења слободе у односу на време проведено у притвору или истражном затвору.

1. Удаљење са посла (суспензија).

Радник може бити удаљен са посла, решењем директора или другог овлашћеног лица, ако је против њега покренут кривични поступак — чл. 302 ст. 1 ЗРО. Такво решење мора да потврди, а може га и поништити, управни одбор — чл. 302 ст. 4 ЗРО. То значи ако је против радника отворена истрага, или поднета оптужница а није било истраге или донета осуђујућа пресуда у првом степену од стране средњег суда, — пошто на основу чл. 14 ст. 1 и 2 Законика о кривичном поступку (даље: ЗКП) последице везане за покретање кривичног поступка наступају тек када наступи неки од наведених случајева — радник може бити удаљен са посла. Покретање извиђаја не повлачи никакве последице у радном односу.

У случајевима самог покретања кривичног поступка, без лишења слободе окривљеника, удаљење са посла је факултативно и зависи од оцене директора, или другог овлашћеног лица, и управног одбора, који имају права да удаље радника са посла. Факултативност удаљења са посла, у случају покретања кривичног поступка — у случају чл. 14 ЗКП — нарочито је истакнута тиме што је одређено да се радник може удаљити са посла и у случају покретања дисциплинског поступка због теже повреде радне дисциплине или у случају заступања у извршењу тешке повреде радне дужности — чл. 302 ст. 1 ЗРО. Коначно, реч „може” употребљена у чл. 302 ст. 1 реч. 1 ЗРО јасно указује да се радник не мора удаљити са посла и ако је против њега у току кривични поступак у смислу чл. 14 ст. 1 и 2 ЗКП.

Обзиром на факултативност удаљења радника са посла накнаду личног дохотка за то време исплаћује привредна организација код које је радник у радном односу, и то сразмерно висини према тарифном правилнику, а на основу чл. 303 ЗРО.

Ако удаљење радника са посла, на основу решења директора, или другог овлашћеног лица, а на основу потврде управног одбора, траје до правоснажног окончања кривичног поступка, онда се накнада личног дохотка исплаћује на терет привредне организације, као што је напред речено. Међутим ЗРО није изричито решио питање исплате накнаде личног дохотка радника у случају када се против радника нареди притвор, или истражни затвор након доношења решења о удаљењу радника са посла. Но, из постојећих прописа произилази да се и у таквим случајевима накнада личног дохотка, радника удаљеног са посла, има исплаћивати на терет привредне организације, јер ни један пропис не указује да би се и тада накнада имала исплаћивати на терет органа које је наредио притвор или истражни затвор, већ напротив. На основу чл. 40 ст. 1 ЗРО раднику припада накнада личног дохотка у висини једне трећине односно — ако има породицу на издржавању — једне половине за сво време док се налази у притвору или истражном затвору до правоснажности пресуде, и та се накнада исплаћује на терет органа који је наредио притвор одн. истражни затвор — чл. 40 ст. 4 ЗРО. Та се накнада исплаћује само за време задржавања у притвору одн. истражном затвору — чл. 40 ст. 2 ЗРО, па према томе од дана пуштања на слободу, пре правоснажног окончања кривичног поступка, раднику се не може исплаћивати накнада на терет органа који води поступак. Ово с тога што радник може бити враћен на посао одмах после пуштања на слободу, на основу чл. 302 ст. 1 ЗРО, па не би било основано и у таквим случајевима накнаду исплаћивати на терет органа који води поступак, јер само вођење кривичног поступка против радника не повлачи обавезно удаљавање са посла. Међутим радника се мора решењем удаљити са посла ако је стављен у притвор или истражни затвор, на основу чл. 304 ст. 1 ЗРО, и у таквим случајевима ни директор, ни друго овлашћено лице, па ни управни одбор није фактички у могућности да донесе неку другу одлуку сем удаљења са посла. У случају удаљења са посла поводом стављања у притвор или истражни затвор радника припада накнада личног дохотка на основу чл. 304 ст. 2 ЗРО у вези чл. 226 и 241

ЗРО која је различита од накнаде за време удаљења са посла по чл. 303 ЗРО, а која припада раднику за време удаљења са посла без лишења слободе.

Према томе када је радник удаљен са посла решењем директора, или другог овлашћеног лица, и то решење потврди управни одбор — на основу чл. 302 ЗРО, тада му припада накнада личног дохотка на основу чл. 303 ЗРО и то на терет привредне организације, а за све време проведено на удаљењу са посла, и то без обзира да ли је у међувремену против радника наређен притвор или истражни затвор. Ова солуција је логична и по суштини ствари. Ако директор, или друго овлашћено лице, решењем удаљи радника са посла због тога што је против истог покренут кривични поступак — у смислу чл. 14 ст. 1 и 2 и то решење, на основу чл. 302. ст. 4 ЗРО, потврди и управни одбор, онда је очигледно да је природа кривичног дела — за које је у току кривични поступак — таква да не дозвољава да радник и даље остане на свом радном месту, и да је у интересу и радне дисциплине и угледа радног колектива да се такав радник удаљи са посла. У таквом случају привредна организација исплаћује накнаду личног дохотка из својих средстава — на основу чл. 303 ЗРО — па не мења ништа на ствари ако се накнадно против радника, већ удаљеног са дужности, накнадно одреди притвор или истражни затвор, уколико се покаже да стоји неки од основа из чл. 182 ст. 1 и 2 тач. 1 — ЗКП. Ово тим пре што су основи за одређивање притвора и истражног затвора тачно фиксирани и ригорозни, а сем тога дужност је свим огранима, који учествују у кривичном поступку, да настоје да се трајање притвора и истражног затвора сведе на најмању могућу меру — чл. 181 ст. 2 ЗКП.

2. Стављање у притвор или истражни затвор.

Када решењем надлежног органа радник буде стављен у притвор или истражни затвор, о томе се мора одмах — а најдаље за три дана — обавестити привредна организација код које је радник био у радном односу — чл. 40 ст. 3 ЗРО, како би се одмах могло донети решење о удаљењу са посла на основу чл. 304 ст. 1 ЗРО. За сво време док је радник у притвору или истражном затвору, радник прима накнаду на основу чл. 40 ст. 1 ЗРО и то у сразмери са исплаћеним личним дохотком по тарифном ставу осталих радника за одређени месец — чл. 226 ст. 1 ЗРО, а ту накнаду исплаћује раднику привредна организација код које је био у радном односу пре лишења слободе, али на терет органа који је наредио притвор или истражни затвор — чл. 40 ст. 4 ЗРО. У односу на ову одредбу нема никаквих изузетака. Накнада се исплаћује било до правоснажног окончања кривичног поступка — ако се радник сво време налази у притвору или истражном затвору до пуштања радника на слободу, још у току кривичног поступка, у коме случају се мора донети одлука о томе да ли ће радник и даље бити удаљен са посла или неће.

Ако је радник правоснажно осуђен на казну затвора у трајању дужем од једне године по сили закона радни однос престаје — чл. 343 тач. 4 ЗРО, ако је кривични поступак правоснажно обустављен, или је радник правоснажно ослобођен од оптужбе или оптужба одбијена (сем ненадлежности) радни однос се не прекида, те се раднику има

исплатити разлика између накнаде примљене по чл. 40 ст. 1 ЗРО у вези чл. 226 ст. 2 и чл. 241 ЗРО у пуног личног дохотка, која разлика се обрачунава као пун лични доходак по тарифном правилнику, узимајући просек за последња три месеца пре лишења слободе. Ако је радник од покретања кривичног поступка био, лишен слободе разлика накнаде се исплаћује на терет органа који је радника лишио слободе — чл. 41 ст. 2 ЗРО.

II.

Закон о јавним службеницима (даље: ЗЈС) регулисао је питање удаљења од дужности јавних службеника, у случају покретања кривичног поступка, на сличан начин, и повезано са Законом о радним односима.

На основу чл. 112 ст. 1 ЗЈС службеник се мора удаљити од дужности за све време док се налази у истражном затвору. Карактеристично је да се службеник не мора удаљити са дужности ако је стављен у притвор, јер притвор није споменут у наведеном пропису, али је орган, који нареди притвор ипак обавезан да обавести установу о притварању службеника, пошто је то изричито предвиђено у чл. 40 ст. 3 ЗРО. Ако се после истека рока од 21 дана — колико максимално може трајати притвор на основу чл. 188 ст. 1 ЗКП — притвор не укине, већ нареди истражни затвор, орган који нареди истражни затвор — а то ће увек бити истражни судија — мора посебно да извести установу у смислу чл. 40 ст. 3 ЗОР, јер се тада мора донети решење о удаљењу службеника од дужности, пошто тек тада наступају последице у смислу чл. 14 ЗКП.

Службеника се може удаљити од дужности ако је против њега покренут кривични поступак — чл. 113 ст. 1 ЗЈС у вези чл. 14 ЗКП. Од првог наредног месеца службенику удаљеном од дужности припада једна трећина — а ако има породицу на издржавању — једна половина плате — чл. 114 ст. 1 ЗЈС, и то до правоснажног окончања кривичног поступка, ако је службеник за сво то време био удаљен од дужности. Ако кривични поступак буде правоснажно обустављен, или службеник буде правоснажно ослобођен од оптужбе или оптужба буде одбијена (сем ненадлежности) службенику се има накнадно исплатити сав обустављени део плате за време док је био удаљен од дужности — чл. 41 ст. 1 ЗРО.

Исплата дела плате за време које је службеник провео у притвору или истражном затвору, као и накнадна исплата обустављене плате на основу чл. 41 ст. 1 ЗРО, пада на терет органа који је наредио притвор или истражни затвор, и то на основу чл. 40 ст. 4 и чл. 41 ст. 2 ЗРО.

У односу на случај када је службеник био удаљен од дужности решењем надлежног старешине због покретања кривичног поступка, а није био у притвору или истражном затвору, или је био лишен слободе након доношења решења о удаљености од дужности, исплата дела плате по чл. 114 ст. 1 ЗЈС, као и исплата неисплаћеног дела плате на основу чл. 41 ст. 1 ЗРО, пада на терет установе чији је службеник био удаљен од дужности.

Разлози за различито третирање питања исплате накнаде у случају лишења слободе службеника кад претходно није било донето решење о удаљењу од дужности, од случаја када је службеник удаљен од дужности па касније лишен слободе, у основи су исти као и у случају лишења слободе радника — како је то изнето под I — па ти разлози вреде мутатис мутандис и у овим случајевима. Ово због тога што се први део ЗРО примењује на сва лица у радном односу, на основу чл. 15 ст. 1 ЗРО, па према томе и на јавне службенике.

III.

Питање регулисања пензиских припадности, и остваривања права на пензију, у случају осуде за сва кривична дела, било је до сада решено прописима чл. 45 ст. 7 Уредбе о изменама и допунама Уредбе о одређивању и превођењу пензија и инвалиднина (Сл. лист бр. 2/53), која је укинута одредбом чл. 273 ст. 1 тач. 2 Закона о пензиском осигурању (даље: ЗПО). Новим прописима питање остваривања права на пензију у случају осуде решено је на нов начин и то тако да су прецизно одређена сва питања која би могла доћи до изражаја. Нове одредбе су далеко повољније и блаже за осуђена лица.

Као основни критериј за решавање питања пензиског стажа — у случају осуде — је врста кривичног дела и висина изречене казне. Нарочито је важно да се ни у ком случају, као последица осуде, не може у принципу изгубити право на пензију или целокупан пензиски стаж, већ се може изгубити само одређени део радног стажа, који се под одређеним условима може поново повратити.

У случају осуде за кривична дела против народа и државе (Гл. X КЗ), против народне привреде (Гл. XIX КЗ) и против друштвене имовине (Гл. XX КЗ) пензиски стаж се смањује за онолико колико је изречена казна строгог затвора, ако је ова мања од 5 година — чл. 51 ст. 1 тач. 1 ЗПО, а у двоструком трајању се смањује пензиски стаж ако је, за наведена кривична дела, изречена казна строгог затвора у трајању дужем од 5 година — чл. 51 ст. 1 тач. 2 ЗПО. Лицу које је осуђено на казну строгог затвора у трајању дужем од 5 година за остала кривична дела пензиски стаж се смањује за онолико колико је изречена казна — чл. 51 ст. 2 ЗПО. У случају осуде на казну затвора испод 5 година — сем за кривична дела из Гл. X, XIX и XX КЗ — као и у случају осуде на казну затвора пензиски стаж остварен до осуде не смањује се.

Смањење пензиског стажа врши надлежан орган социјалног старања, који одређују нов пензиски основ, ако је осуђено лице пре правоснажности пресуде већ било остварило право на пензију — чл. 51 ст. 5 ЗПО, а ако се право на пензију остварује после правоснажности пресуде, или после издржане казне, онда се смањење пензиског стажа утврђује приликом одређивања права на пензију — чл. 51 ст. 3 ЗПО.

Ако се приликом одређивања породичне пензије утврди да је лице — од кога чланови породице изводе право на пензију — смањен пензиски стаж на основу чл. 51 ЗПО, тада се и породична пензија утврђује према смањеном стажу — чл. 52 ЗПО.

Када се осуђеном лицу рехабилитацијом, амнестијом или помиловањем бришу правне последице пресуде, пензиски стаж смањен након правоснажности пресуде по чл. 51 ЗПО, поново се успоставља у висини оствареној до правоснажности пресуде — чл. 53 ст. 1 ЗПО. Према томе, у таквим случајевима органи социјалног старања дужни су поново да утврђују право на пензију, ако је пензија раније била остварена, односно да урачунавају сав остварен пензиски стаж, ако се право на пензију касније утврђује.

Ако се осуђеном лицу утврђује право на пензију по издржаној казни пензиски стаж се смањује према стварно издржаној казни чл. 51 ст. 4 ЗПО, тако да се лицу пуштеном на условни отпуст не може смањити пензиски стаж за време проведено на условном отпусту, ако условни отпуст није опозван. Исто тако лицу коме је казна смањена или опроштена актом амнестије или помиловања пензиски стаж се смањује само за оно време колико је осуђено лице стварно провело на издржавању казне. Тако се неком лицу неће, на пример, смањивати пензиски стаж и ако је правоснажном пресудом осуђено на казну која повлачи смањење пензиског стажа, ако је то лице пре издржавања казне помиловано и казна му условљена.

IV.

Нови прописи стављају пред огране гоњења извесне обавезе које до сада нису имали односно које нису имали у овој форми.

Као прво, морају се редовно и хитно обавештавати предузећа, организације и установе и то како о покретању кривичног поступка, тако и о лишењу слободе радника и службеника, и то најдаље у року од три дана, како би се благовремено могла донети решења о радним односима. Даље је потребно прибављати податке о тарифном ставу одн. плати лица лишених слободе како би се правилно могла обрачунати рефундација накнаде исплаћене лицу лишеном слободе, јер ће несумњиво у том праву бити највише потешкоћа. Свакако да ће административне и финансиске послове око рефундације исплаћене накнаде обављати финансиски органи суда и СУП-а, али ће ипак одлуку о рефундацији имати да донесе орган који је наредио притвор или истражни затвор, тј. или овлашћени орган СУП-а или судија.

Са питањем рефундације исплаћене накнаде имаће највише, и скоро искључиво, посла судови, јер се притвор преко три дана и истражни затвор могу одредити само решењем судије среског суда или истражног судије, док органи СУП-а могу наредити само притвор до три дана. Поставиће се питање ко ће исплаћивати рефундацију за прва три дана лишења слободе у случајевима када притвор до три дана нареди орган СУП-а, а решењем судије среског суда тај притвор буде продужен или након три дана буде отворена истрага и одређен истражни затвор решењем истражног судије. Мишљења смо да у таквим случајевима целокупну рефундацију исплаћене накнаде лицу лишеном слободе има да изврши суд, јер је самим продужењем притвора или наређивањем истражног затвора потврђена основаност наређеног притвора до три дана. Супротно решење изазвало би непотребну и компликовану администра-

цију између предузећа одн. установа са једне стране и судова и СУП-а са друге стране око разграничења времена, за које се рефундација има извршити, и висине накнаде која се има рефундирати. Исплате рефундације накнаде на терет СУП-а требала би да падне само у оним случајевима када орган СУП-а нареди притвор до три дана па тај притвор не буде продужен.

Исплате рефундације претстављаће несумњиво знатне износе, које ће у суштини бити један од облика трошкова кривичног поступка. Међутим ти трошкови се не могу подвести под прописе чл. 88 ЗКП, који је таксативно набројао врсте трошкова кривичног поступка. Накнада зараде одн. плате лицу лишеном слободе, обзиром на нове прописе, претставља у ствари нову врсту трошкова кривичног поступка, и то таквих трошкова који се — де леге лата — неће моћи ни од кога наплаћивати. Питање евентуалне накнаде ових трошкова кривичног поступка нарочито је важно у случајевима када би се ти трошкови имали наплатити од оштећеног као тужиоца, приватног тужиоца, оштећеног који је одустао од предлога или од лица које је свесно поднело лажну пријаву — у смислу чл. 91 ст. 2, 3, 4, и 5 ЗКП.

Бранко Петрић

СКУПШТИНА АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У НОВОМ САДУ

За скупштину Адвокатске коморе АПВ које је одржана, у Новом Саду, 12 јануара 1958 године можемо да констатујемо да је била једна од најзначајнијих и најбољих скупштина од оснивања ове Коморе.

Прва скупштина после ступања на снагу новог Закона о адвокатури имала је свој нарочити значај, јер је имала да изврши саобраћање живота наше адвокатуре са прописима новог Закона о адвокатури. Једнодушност којом је скупштина оценила увођење друштвеног управљања у адвокатуру стварањем новог органа савета, доказ је да адвокати Војводине као јавни радници и сарадници у нашем правосуђу једнодушно прихватају све тековине социјализма, и да свесрдно желе да са нашим друштвом и његовим органима сарађују.

Висок ниво дискусије, врло важна решења која је скупштина донела доказ су високе свести наших адвоката и адв. приправника.

Скупштину је бираним речима отворио претседник управног одбора Коморе Милорад Ботић, који је у првом реду поздравио госте на скупштини: Брану Јевремовића, савезног јавног тужиоца; Спасоја Ђаковића, држ. секретара за правосудну управу НРС; Радоша Рајчевића, помоћника секретара Секретаријата за правосудне послове Савезног извршног већа; Стевана Крџалића, покрајинског секретара за правосудну управу АПВ; Арнолда Рајха, претседника Врховног суда АПВ; Здравка Груловића, претседника Вишег привр. суда АПВ; Жарка Матијашевића, покр. јавног правобраниоца; Богосава Богданова, заменика јавног тужиоца АПВ, те им се захвалио на присуствовању скупштини.

Затим је претседник М. Ботић поздравио по Нар. скупштини АПВ изабране чланове савета наше Коморе на челу са др. Иваном Мелвингером, нар. послаником, који по први пут учествују у раду скупштине Коморе.

Поздравио је претседника М. Ботића претседника Савеза адв. комора Југославије Православа Васиљевића; изасланство Адвокатске коморе из Београда на челу са потпретседником Слободаном Суботићем, секретаром Ђорђем Добричанином и претседником савета др. Душаном Братићем; делегате Адвокатске коморе у Загребу потпретседника др. Вјекослава Франчески и члана УО Славка Шиматовића; делегате Адвокатске коморе у Скопљу: Киро Попова и Васиља Манолева, те прочитао поздравне телеграме Адвокатских комора из Сарајева и Љубљане.

На крају је претседник М. Ботић поздравио све присутне адвокате и адвокатске приправнике.

На скупштини је било присутно 207 адвоката, и по први пут 4 од Организације адв. приправника изабраних делегата.

Скупштина је изабрала радно претседништво на челу са Албом Кунтићем, адвокатом из Суботице, који је прво предложио да се од стране скупштине поздрави телеграмом друг Јосип Броз-Тито, Претседник Републике и Маршал Југославије, што је скупштина великим одушевљењем прихватила. Затим је скупштина срдачним аплаузом примила телеграме предложене друговима Александру Ранковићу, потпретседнику Сав. изв. већа; Јовану Веселинову, претседнику Народне скупштине НР Србије и Стевану Дороњском, претседнику Народне скупштине АПВ.

Реферат Милорада Ботића: „Нове перспективе за развитак наше адвокатуре” саслушала је скупштина са великом пажњом и уз одобравање.

Скупштину је поздравио друг Брана Јевремовић, савезни јавни тужилац, који је у свом говору захвалио на позиву који му је упућен да овој скупштини присуствује. Нови Закон о адвокатури и друштвено управљање адвокатуром доприносе да је адвокатура добила своје место у нашем друштву. Без правилног рада адвокатуре не може ни да се замисли учвршћивање наше социјалистичке законитости. Адвокатура мора бити чврста, а успеси адвоката су успеси свију нас.

Првослав Васиљевић, претседник Савеза адв. комора Југославије и Адвокатске коморе у Београду, поздравља скупштину у име Савеза и Коморе у Београду, и свих осталих Комора и жели скупштини успешан рад. Приказао је напоре Савеза адв. комора и свих Комора да се реше сва питања адвокатуре која је новим Законом о адвокатури нашла своје место у нашем друштву, која је афирмисана.

Оливер Новаковић, у име Организације адв. приправника Војводине поздравио је скупштину. Адв. приправници сада по први пут учествују у раду скупштине Коморе, преко својих делегата. Ово је позитивна тековина наше адвокатуре.

После поднесених извештаја развила се врло жива и плодна дискусија која је била на високом нивоу, а у којој су учествовали:

Др. Васа Јовановић (Панчево): Поздравља ступање на снагу новог Закона о адвокатури, јер је сада адвокатура нашла своје место у

нашем социјалистичком друштву. Овај је Закон корак напред, а управо се њиме настављају светле традиције адвокатуре у Војводини. Адвокатура је саставни део нашег социјалистичког друштва, она је једна од полуга за развој социјализма. Међутим, нису још решени сви проблеми адвокатуре и њих треба решити. Самосталност адвоката зависи од решења ових питања, а без ње адвокат не може да врши своје законске дужности у пуног опсегу. Говори о соц. осигурању, тарифи, опорезивању, те износи своја мишљења како да се та питања реше.

Емил Кузмановић (Ср. Митровица): Говори о пореском систему за адвокате, који није у складу са данашњим положајем адвокатуре као јавном службом. Излаже предности и недостатке система који се узимају у обзир. Говори о новој Тарифи, коју треба што пре донети, јер је стара већ сасвим застарела у данашњим нашим економским условима.

Албе Филиповић (Суботица): Адвокати морају да се труде да појачају квалитет рада. Ово се не може постићи ако адвокат мора да прими све, па и најмање ствари, које му заузимају много времена, и спречавају га да значајније предмете дубље студира и припреми. Ако труд и рад адвоката буде достојно награђиван моћи ће се подићи квалитет рада. Много нам времена одузима вођење књига, а оне и тако не служе скоро ничем, па их треба укинути. Код опорезивања треба узимати у обзир малолетну децу и лица неспособна за рад које адвокат издржава.

Коста Дудварски (Бечеј): Прихвата све поставке из реферата М. Ботића. Нови Закон о адвокатури је изрекао да је адвокатура јавна служба, а то је врло важно. Друштвено управљање даће само позитивне резултате за даљи развитак адвокатуре. Али потребно је решити и сва питања која дају адвокатури њену материјалну базу, јер без тога се не могу ни млади кадрови привући адвокатури.

др. Федор Аранички (Срем. Митровица): Код склапања новог Уговора о соц. осигурању ради саображења прописима новог Закона о пензијама, треба повисити основ осигурања за адвокате, смањити % доприноса, који је велик, а решити и питање удова б. адвоката, које засада немају право на пензију.

Мита Гојковић, адв. приправник (Нови Сад): По новом Закону о адвокатури адв. приправници имају знатно бољи положај, они сада суделују у органима Коморе. Материјалан положај адв. приправника је тежак. Наша Комора посвећује велику пажњу питањима адв. приправника, одржавањем семинара за адв. испит, давањем стипендија студентима права, али то ипак није довољно. Адв. приправници ће увек помоћи сва настојања Коморе да се они стручно уздижу и да се реше њихова питања.

Спасоје Ђаковић, држ. секретар за прав. управу НРС, топло поздрављен: Од материјалних питања, која ће се решити, много су важнија општа питања адвокатуре и њима треба сви да посветимо највећу пажњу. Адвокатура је веома корисна функција, то је и сам Закон о адвокатури истакао. Треба обратити велику пажњу стручном уздицању и квалитету рада. Коморе треба да кажу своју реч и о наставном плану Правних факултета, јер са њих добијамо недовољан број дипл. правника, а можда је баш наставни план један од узрочника

овоме. Треба одржавати сарадњу са Соц. савезом радног народа и Синдикатима, те и уз њихову помоћ приступити решавању питања младих кадрова. Дисциплинско гоњење у адвокатури не задовољава, па и том питању треба посветити нарочиту пажњу.

Владимир Хаџи (Нови Сад): Адвокати доста слабо сарађују на „Гласнику”. Свега је 21 адвокат објавио своје чланке у „Гласнику”. Истина, ово је бољи резултат од предатног, али ипак не задовољава.

Лазар Хаџић (Нови Сад): Управни одбор Коморе је добро радио. Ми на нашим скупштинама треба више да говоримо о начелним питањима, а мање о материјалним. У друштвеном управљању имамо једну нову гаранцију за даљи позитиван развој адвокатури.

Тоша Ишпановић (Суботица): Нови прописи Закона о пензијама негде дају бољи, а негде неповољнији положај осигураника-адвоката. Није правична одредба да адвокат који по уговору иде у пензију не може примати пензију и даље адвоцирати, док пензионер који се уписује у именик адвоката, може да прима и половину пензије и да адвоцира. Ову неједнакост треба уклонити. Говори о тешком положају удова б. адвоката које су неосигуране.

Олга Царић (Нови Сад): Говори о потреби да се женама и деци адвоката који су обавили стаж код мужева или родитеља време проведено у стаж има да призна.

Скупштина је све извештаје једногласно усвојила, и дала разрешницу органима Коморе.

Сви органи Коморе на челу са претседником Милорадом Ботићем изабрани су акламацијом.

Скупштина је прихватила буџет, повишење коморских такса, извршила отписе дугова. Једна од најзначајнијих одлука је свакако решење питања Пензионог фонда. О свим овим питањима и раду скупштине не осврћемо се детаљније у овом приказу, јер се сва та решења објављују посебно у овом броју „Гласника”.

Ова достојанствена, пуна позитивног садржаја скупштина јасно доказује да је адвоктура Војводине свесна својих задатака, дужности и права, те се ова скупштина може сматрати новим потстреком за још јачи, садржајнији и полетнији рад свих адвоката и адв. приправника Војводине.

Коста Хаџи

КОНСТИТУИСАО СЕ САВЕТ АДВ. КОМОРЕ У АПВ

На својој седници, која је одржана дана 23 јануара 1958 године, савет Адвокатске коморе у АПВ се конституисао на следећи начин: претседник савета је др. Мелвингер Иван, народни посланик из Новог Сада; зам. претседника Мишић Славко, адвокат из Новог Сада; секретар савета Ердѣљанов Олга, члан претс. Покр. синдиката држ. служб. Нови Сад.

Претставник савета у Савезу адвокатских комора Југославије је др. Иван Мелвингер, претседник савета, а његов заменик Славко Мишић, потпретседник савета.

У својој 61 години умро је 17 јануара 1958 у Алибунару др. Милета Зестријан, адвокат.

Рођен у Иланци, завршио је испит зрелости у ондашњој Срп. прав. гимназији у Новом Саду, 1916 године. Као војник био је у I светском рату.

Правни факултет завршио је у Београду, а 1925 године промовисан за доктора права на загребачком Правном факултету.

После обављања адвокатско приправничке праксе, од 1928 године до смрти био је активан адвокат у Алибунару, са прекидом за време Ослобођења, после окупације, јер је једно време био секретар првог НОО општине Алибунар, а затим и претседник Комисије за социјалну помоћ, Ратну штету.

Као друг и адвокат био је примеран. Миран, сталожен, добар правник стекао је велик углед и љубав и својих пријатеља и својих клијената.

Слава Му!

ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ

Кривично правна одговорност лица наведених у чл. 24 Закона о штампи ако тужилац није сазнао за писца, постоји само у том случају ако су у време штампања написа, књиге итд фактично вршила дужност уредника, издавача и штампара, односно ако су стварно учествовала у растурању инкр. штампаних ствари. (Врх. суд АПВ бр. Кж. 537/957)

Окружни суд је уважио приговоре Б. М. главног и одговорног уредника листа, против оптужнице тужиоца Н. У. због крив. дела клевете путем штампе из чл. 169 ст. 2 КЗ, па је решењем на основу чл. 257 т. 2. ЗКП кривични поступак против именованог уредника обуставио.

Против овог решења уложио је тужилац Н. У. жалбу, која је као неоснована одбијена, а из разлога:

Утврђено је као неспорно да је оптужени Б. М. главни и одговорни уредник листа био на годишњем одмору у времену од 15 августа до 15 септембра 1956 године и да га је за то време на тој дужности замењивала сарадница листа Б. Б. У том времену, када је оптужени био на одмору, штампан је у листу инкримисани чланак.

С обзиром на такво чињенично стање правно резонување тужиоца је неосновано. Као одговорно лице за крив. дело клевете путем штампе (чл. 169, ст. 2 КЗ) сматра се у смислу чл. 24 Закона о штампи у првом реду писац; ако је писац непознат или ван домашаја држ. органа, уредник; ако нема ни уредника, издавач; а ако је и издавач непознат, штампар; а ако је и штампар непознат онда растурач. При тумачењу ове законске одредбе не може се прихватити правно схватање изражено у жалби тужиоцевој, да је главни и одговорни уредник листа кривично одговоран у сваком случају, самим фактом што је као такав назначен у листу, без обзира да ли је у време штампања инкрим. чланка уредничку дужност стварно вршио или не. Такво правно схватање по становишту Врх. суда АПВ је погрешно, пошто у конкр. случају узрочна веза између делања, односно пропустила оптуженог и наступеле последице не постоји, јер оптужени у време излажења броја листа у коме је штампан инкрим. чланак није вршио дужност одговорног уредника, већ је ову дужност по одлуци надлежног органа у то време вршило друго лице.

Лица наведена у чл. 24 Закона о штампи, која одговарају по назначеном реду под условом да приватни тужилац није сазнао за писца, кривично су одговорна само у случају ако су у време штампања написа, књиге итд. фактично вршила дужност, уредника, издавача, штампара, односно ако су учествовала у растурању инкриминисаних штампаних ствари. Нужно је, дакле, да постоји узрочна веза, као облигатан елемент бића сваког кривичног дела, између делања или пропуста и наступеле последице. Према томе, уколико нема узрочне везе између функције коју су наведена лица у датом моменту вршила и наступеле последице, нема у том случају ни њихове кривичне одговорности.

Блиски сродници оштећеног, означени у чл. 55 ЗКП, не могу у смислу чл. 60 ЗКП предузети гоњење за крив. дело које се гони по службеној дужности, ако нису оштећени у смислу чл. 135 ЗКП тј. крив. делом није повређено или угрожено његово какво лично или имовинско право. (Врх. суд АПВ бр. Кж. 1147/957).

Окружни суд је уважио приговор о кривљених против оптужнице К. Д. као супсидијарног тужиоца, те одлучио да се крив. поступак обустави.

Против решења је уложио жалбу подносилац писмене оптужнице К. Д. брат оштећене К. М., предлажући да се решење Окр. суда укине и предмет упути већу I. ст. суда ради заказивања гл. претреса.

Жалба је као неосновна одбијена а из разлога:

Подносилац оптужнице К. Д. као брат пок. оштећене К. М. није у конкретном случају по закону овлашћено лице за подизање оптужнице, јер — како се види из писмене оптужнице и жалбе — он није оштећени у смислу чл. 135 ЗКП, пошто инкрим. поступком окривљених није повређено нити угрожено никакво његово лично или имовинско право, будући да је његова сестра пок. М. живела и становала одвојено од њега и није га издржавала.

Право блиских сродника означених у чл. 55 ЗКП за подношење предлога и приватне тужбе дато је само за кривична дела која се у смислу чл. 52 ЗКП гоне по предлогу или по приватној тужби. Ово се право не може проширити, и то на штету окривљеног, и за

дела која се гоне по службеној дужности, о чему говори чл. 60 ЗКП, који не предвиђа и не даје слично овлашћење напред споменутом кругу сродника из чл. 60 ЗКП, па подносилац оптужнице не може бити овлашћени тужилац.

Примљени поклон се по чл. 325 ст. 4 КЗ може одузети само ако још постоји. (Врх. суд АПВ бр. Кж. 334/957).

Окружни суд је прогласио кривим оптуженог А. Д. због крив. дела примања мита из чл. 325 ст. 2 и 3 КЗ, па је примљени поклон у износу од 55.500 динара одузет у корист државне благајне, а у смислу чл. 325 ст. 4 КЗ, и оптужени обавезан да тај износ плати у року од 15 дана под претњом извршења.

Поводом жалбе оптуженог, суд је из службене дужности преиначио I. ст. пресуду и одузимање поклона отклонио а из разлога:

По чл. 325 ст. 4 КЗ примљени поклон или имовинска корист се одузима уколико још постоји. Међутим, оптужени је примљени новац потрошио те је обавезан да исплати 55.500 динара из својих средстава. Пошто се примљени поклон, у смислу цит. закон. прописа, одузима само ако још постоји у нарави, а овде то није случај, то је Врх. суд АПВ одузимање поклона отклонио.

Чл. 38 Закона о наслеђивању односи се само на предмете домаћинства. (Врх. суд АПВ бр. Гж. 936/957).

Против пресуде Окр. суда којом је тужби делимично дато места, а по тужби тужиоца против тужене ради предаје поседа наслеђене имовине, уложио је обе странке жалбу.

Жалбе су неосновне, а из разлога:

I. ст. суд је правилно установио чињенично стање и из њега извео правилне закључке. Није основана жалба ни у вези са чл. 38 Закона о наслеђивању. Члан 38 ЗН изричито се односи на предмете домаћинства као што су покућанство, намештај, постељина и слично, а очигледно се не односи на пољопривредни инвентар, међутим баш о таквим се стварима ради у овом спору.

Да би један брачни друг имао право на издржавање од другог брачног друга како за време трајања брака, тако и по прекиду брака потребно је да је односни брачни друг необезбеђен и да није крив за прекид брачне заједнице или за развод брака. (Врх. суд АПВ бр. Гж. 985/57).

I. ст. суд је својим решењем на основу чл. 81 ОЗБ у вези са чл. 405 ЗПП, обвезао тужиоца да плаћа туженој издржавање, јер је установио да тужена нема никаквог иметка и да је незапослена.

Тужилац је поднео жалбу, која је уvažена, I. ст. решење укинито, а из разлога:

Услови под којима један брачни друг има право на издржавање од другог брачног друга предвиђени су у чл. 13

ОЗБ за време трајања брака, а у чл. 70 ОЗБ за случај развода брака. Као основни услови под којима један брачни друг има право на издржавање од другог брачног друга јесте необезбеђеност и невиност за прекид брачне заједнице (чл. 13 и чл. 70 ОЗБ). Према томе, да би један брачни друг имао право на издржавање од другог брачног друга како за време трајања брака, тако и по прекиду брака, потребно је да је односни брачни друг необезбеђен и да није крив за прекид брачне заједнице или развод брака.

I. ст. суд у побијеном решењу уопште није утврдио да ли има кривице до тужене за прекид брачне заједнице, па је решење ваљало укинути и упутити I. ст. суд на поновно расправљање ове ствари.

РЕШЕЊА ГОДИШЊЕ СКУПШТИНЕ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У ВОЈВОДИНИ

Годишња скупштина Адвокатске коморе у АП Војводини која је одржана, у Новом Саду, 12 јануара 1958 године, донела је следећа решења:

1. Узела је на знање извештај претседника Милорада Ботића да је на скупштини присутно 207 адвоката и 4 делегата адв. приправника, те да је способна да доноси пуноважна решења.

2. Уз велико одушевљење прихватила је поздравне телеграме другу Јосипу Брозу Титу, претседнику Републике и Маршалу Југославије, другу Александру Ранковићу, потпретседнику СИБ-а, другу Јовану Веселинову, претседнику Нар. скупштине НРС и другу Стевану Дорњском, претседнику Нар. скупштине АП Војводине.

3. Одала је последњу пошту умрлим адвокатима: Петру Вуковићу, др. Јоши Михајловићу. др. Луки Мијајеву, Стевану Бранковићу, Николи Милошеву, Стојану Максимовићу и Браниславу Вујићу.

4. Изабрала је Радно претседништво: Албу Кунтића (Суботица); Емила Кузмановића (Ср. Митровица) и Милоша Каракашевића (Нови Сад; за записничаре: Фрању Сича (Пачир) и Душана Грковића (Нови Сад); за овераче записника: др. Воју Мијатовић и др. Мирослава Павловића (Нови Сад); за бројаче гласова: Мирка Борјановића (Оџаци), др. Андрију Тиса (Суботица) и Бранислава Бикића (Нови Сад).

5. Оверила је записник скупштине од 20 маја 1956 године;

6. Саслушала је поздравне говоре: Бране Јевремовића, савезног тужиоца; Првослава Васиљевића, претседника Савеза адвокатских комора Југославије и Оливера Новаковића, претставника Удружења адв. приправника Војводине.

7. Саслушала је реферат Милорада Ботића: Нове перспективе за развитак наше адвокатуре;

8. Одлучила је да се извештај управног одбора не чита, јер је објављен у „Гласнику”, саслушала је извештај благајника о закључним рачунима за 1957 годину, одлучила да се закључни рачуни за 1956 год. не читају јер су објављени, саслушала је извештај Комисије за преглед финанс. пословања Коморе који је поднео др. Милан Иванчевић. После дискусије у којој су учествовали: др. Василије Јовановић (Панчево); Емил Кузмановић (Ср. Митровица); Албе Филиповић (Суботица); Коста Дудварски (Бечеј); др. Федор Аранички (Ср. Митровица); Мита Гојковић (Нови Сад); Спасоје Ђаковић, др. секрет. за прав. управу НРС (Београд); Владимир Хаџи (Нови Сад); Лазар Хаџић (Нови Сад); Тоша Ишпановић (Суботица) и Олга Царић (Нови Сад) узела је на знање све поднесене извештаје, реферат, закључне рачуне за 1956 и 1957 Адв. коморе, Пенз. фонда и „Гласника” те је управном одбору дала разрешницу за пословање.

9. Одлучила је да се предлог статута Коморе не чита, јер је објављен у „Гласнику”, те је без примедбе усвојила статут Коморе онако како га је управни одбор предложио и како је објављен у бр. 1 за 1958 год. „Гласника”.

10. Одлучила је да се предлог пословника скупштине не чита, јер је објављен у „Гласнику”, те је без примедбе усвојила пословник за рад скупштине Коморе, онако како га је предложио управни одбор и како је објављен у бр. 1 за 1958 „Гласника”, изрекавши да пословник прихватањем ступа на снагу.

11. Одлучила је да се избори за све органе Коморе обаве акламацијом, обзиром да је радном претседништву поднесена само једна листа, те је акламацијом изабрала следеће органе Коморе: **Управни одбор:** Претседник Милорад Ботић, адв. из Новог Сада; зам. претседника Андрија Шарчевић, адв. из Суботице; за чланове: Ђорђе Ведрински, адв. из Сомбора, др. Аладар Дебречењи, адв. из Б. Тополе, Коста Дудварски, адв. из Бечеја, Ненад Јовановић, адв. из Новог Сада, Богољуб Стојковић, адв. из Панчева, Коста Хаџи, адв. из Новог Сада, Олга Царић, адв. из Новог Сада и Васа Штрангаров, адв. из Новог Сада. — **Савет:** Сава Грујић, адв. из Зрењанина, др. Васа Јовановић, адв. из Панчева, др. Стеван Копас, адв. из Сенте, Алба Кунтић, адв. из Суботице, Станимир Милић, адв. из Новог Сада, др. Никола Перваз, адв. из Новог Сада и др. Никола Шијак, адв. из Руме. — **Дисц. суд:** претседник др. Јулије Кениг, адв. Нови Сад, зам. претседника Радован Вртипрашки, адв. Кикинда, чланови: Будисав Бајац, адв. Врбас, др. Мирко Гутман, адв. Сомбор, Јеремија Златар, адв. Нови Бечеј, Емил Кузмановић, адв. Ср. Митровица, др. Милан Лазић, адв. Нови Сад, Мојсе Молкуц, адв. Зрењанин, др. Милош Нинчић, адв. Сента, Бранко Пакашки, адв. Суботица, Јосип Петерка, адв. Нови Сад, Милан Попов, адв. Вршац, Михајло Рамач, адв. Нови Сад, др. Ђура Руп, адв. Ст. Пазова. — **Дисц. тужилац:** Светозар Николић, адв. Нови Сад, заменици: Јосип Кујунџић—Кеја, адв. Суботица и Борислав Стефановић, адв. Нови Сад. **Комисија за преглед финанс. пословања:** др. Лазар Бошњак, адв. Вршац, др. Милан Иванчевић, адв. Нови Сад и Петар Мијачевић, адв. Ст. Пазова. — **Чланови П. ст. дисц. већа:** др. Едо Палашти, адв. Сомбор, др. Коста Поповић, адв. Сомбор, др. Петар Радосављевић, адв. Нови Сад, др. Јован Сремац адв.

Кикинда, др. Глиша Стојшић, адв. Панчево и Албе Филиповић, адв. Суботица.

12. Одлучила је да се предлог буџетат Коморе и „Гласника“ за 1958 год. не читају, јер су објављени у „Гласнику“, а саслушала је образложење буџета које је дао благајник др. Никола Перваз, о потреби повишења чланарине месечно са даљих 50 динара за претплату на часопис Савеза адв. комора „Југословенска адвокатура“, тако да је месечна чланарина од 1 јануара 1958 године 550 дин. или квартална 1.650 динара, те је предлог буџета прихватила.

13. Усвојила је предлог управног одбора о повишењу коморских такса, и то: за адвокате: уписнина у именик 4.000.— за оглас код уписа 500.— пресељење адв. канцеларије 3.000.— брисање из именика оглас 500.— за адв. приправнике: уписнина 1.000.— оглас код уписа 200.— промена праксе 500.— брисање из именика оглас 200.—

14. Усвојила је предлог управног одбора о отписима дубиозних потраживања Коморе према неким адвокатима.

15. Већином гласова, са 5 гласа против, усвојила је предлог управног одбора по питању Пензионог фонда те је решила:

а) Узима се на знање извештај и предлог управног одбора Адвокатске коморе за АПВ у Новом Саду, који је по питању Пензионог фонда б. Адвокатске коморе у Новом Саду поднесен 12 јануара 1958 године.

б. Одлучује да се право власништва некретнина уписаних на име Пензиони фонд Адвокатске коморе у Новом Саду, а које су уписане у з. к. ул. општ. Нови Сад бр. 5. парц. бр. 17/1 у површини од 287 кв. хв. — кућа и двориште у улици М. Тита бр. 9 сада Змај Јове бр. 20 — затим парц. бр. 17/2 у површини од 134 кв. хв. — кућа и двориште у улици И. Огњановића бр. 6-те најзад зкњ. бр. 1538, парц. бр. -6 у површини од 461 кв. хв. — кућа и двориште сада у улици Змај Јове 22 на основу овог решења земљишнокњижно упише на име Адвокатска комора у АП Војводини — Нови Сад, као власника, те се упућује управни одбор Адвокатске коморе у АП Војводини да на основу извода из записника ово решење спроведе кроз земљишне књиге.

в) Овлашћује се управни одбор Адвокатске коморе у АП Војводини у Новом Саду да некретнине уписане у з. к. ул. општ. Нови Сад бр. 5 и 1538 — детаљно описане под б) овог решења — може отуђити у целости или у идеалним или физичким деловима и пренети право власништва отуђене некретнине или делова истих на купце, да може ове некретнине оптеретити зајмом, с тим да постигнуте износе искључиво употреби за намирење ранијих дугова Пензионог фонда, и давање пензиских помоћи у будуће оним лицима која на основу правила Пензионог фонда Адвокатске коморе у Новом Саду на ово имају право, али само оним корисницима који нису већ пензионо или социјално осигурани или ово осигурање не стичу са другог наслова. Висина пензиске помоћи одредиће се у начелу према скали предвиђеној у правилима Пензионог фонда, с тим да управни одбор ценећи материјални положај корисника и економске прилике може ову помоћ да повиси ванредном месечном помоћи, као додатком на оно на што корисници по правилима

Пензионог фонда имају право, а увек у границама могућности на основу реализације коју буде постигао, на основу овог решења.

г) Овлашћује се управни одбор Адвокатске коморе у А ПВојводини да са појединим корисницима може склапати поравнања ради исплате пензиске помоћи у једном износу, али уз услов да се корисник ваљано одрекне свих даљих права према Пензионом фонду и Адвокатској комори у АП Војводини.

Радно претседништво скупштине.

ИЗ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА АК У АПВ

На седници УО АК у АПВ, којој су присуствовали и претставници Радних одбора Нови Сад, Суботица, Зрењанин, Сомбор и Сремска Митровица, а која је одржана 9 јануара 1958 године, донесена су следећа решења:

1. Узет је на знање извештај претседника о раду Коморе између две седнице.

2. Узети су на знање извештај претставника Коморе са седнице Изв. одбора Савеза адв. комора која је одржана дана 28 и 29 децембра 1957 године.

3. Узети су на знање извештаји референата о раду између две седнице.

4. Извршене су припреме за одржавање скупштине Коморе, која је заказана за 12 јануар 1958 године.

5. На молбу, због тражења пензије, брисан је из Именика адвоката са 1 јануаром 1958 године Панић др. Светозар, адвокат из Сомбора.

6. Узето је на знање да је адв. приправник Микин Милан, променио адв. припр. праксу од адвоката Хорватовић др. Павла код адвоката Хаџи Владимира из Новог Сада.

7. Решавано је о текућим пословима уписа у именик адвоката и адв. приправника, те осталим пословима.

На седници Управног одбора АК у АПВ која је одржана дана 12 јануара 1958 године, извршено је конституисање и расподела реферата на следећи начин:

1. Секретар и шеф администрације: Коста Хаџи;

2. Благајник: Васа Штрангаров;

3. Референт за питања Радних одбора, адв. приправника и семинара адв. приправника: Ненад Јовановић;

4. Референт за питања опорезивања и Тарифе: Богољуб Стојковић;

5. Референт за питања соц. осигурања адвоката: Коста Дудварски;

6. Референт за питања Фонда посмртине и Пенз. фонда: Коста Хаџи;

7. Комисија за кажњавање мањих грешака: Олга Царић (претседник) Ђорђе Ведрински и Др. Аладар Дебрецењи, чланови;

8. Комисија за примену Тарифе: Олга Царић (претседник), др. Воја Мијатовић и Стеван Верначки, чланови;

9. Претставник управног одбора Коморе у Савезу адв. комора Милорад Ботић, а заменик Коста Хаџи;

10. Уређивачки одбор „Гласника“: одг. уредник Милорад Ботић, уредник Коста Хаџи и члан Андрија Шарчевић.
12. За случај спречености претседника или зам. претседника овлашћени су да исте замењују чланови управног одбора Олга Царић и Коста Хаџи.

Управни одбор АК у АПВ

ПРОМЕНЕ У ИМЕНИКУ АДВОКАТА И АДВ. ПРИПРАВНИКА

У именик адвокатских приправника уписани су:

1. Брашован Н. Александар, код адвоката Брашован Николе у Вршцу, решењем УО Адвокатске коморе у АПВ бр. 867/1957, с тим да му се почетак праксе рачуна од 9 јануара 1958 године.

2. Дамјан Т. Ђорђе, код адвоката Молкуц Мојсе, из Зрењанина, решењем УО Адвок. ком. у АПВ бр. 847/1957, с тим да му се почетак праксе рачуна од 17 децембра 1957 године.

Управни одбор АК у АПВ

ИЗ КЊИГОВОДСТВА АК У АПВ

Скреће се пажња свим члановима-адвокатима да је скупштина Адвокатске коморе у АПВ која је одржана 12 јануара 1958 године утврдила чланарину са 550 динара месечно тј. 1.650.— дин квартално. У овој чланарини садржана је и претплата на часопис Савеза адв. комора „Југословенска адвокатура“, па према томе чланови ове Коморе за 1958 годину не треба посебно Савезу адв. комора да плаћају претплату на његов часопис.

Како је доспела обавеза уплате 1. рате чланарине тј. првог квартала, позивамо све чланове да чланарину, а уједно и остале обавезе према Комори, уплате на тек. рач. Адвок. комора у АПВ, 300-Т-403.

Позивају се сви адвокати, чланови ове Коморе, да изврше уплату од по 400 динара за смртни случај др. Милете Зестријана, адвоката из Алибунара. Уплата се врши на тек. рачун 300-Ф-6643/292 (нов број).

Књиговодство АК у АПВ

УПУТСТВО ЗА ПОВЛАШЋЕНУ ВОЖЊУ АДВОКАТА И АДВ. ПРИПРАВНИКА

Позивају се сви Радни одбори да најкасније до 15 марта 1958 доставе спискове адвоката и адв. приправника и чланова породица ради издавања легитимација за повлашћену возњу за 1958 годину. Радни одбори су дужни да одједном доставе за све кориснике податке у спи-

сковима, јер Железница неће примити никаква накнадна требовања, па Комора унапред упозорује Радне одборе и кориснике да могу остати евент. без легитимација, ако све податке за све кориснике не пошаљу у одређено време.

Подаци су следећи:

1) ЗА АДВОКАТЕ: Презиме, очево име, име, број личне легитимације, место становања;

2) ЗА АДВ. ПРИПРАВНИКЕ: као под 1).

3) ЗА ЖЕНУ АДВОКАТА ИЛИ АДВ. ПРИПРАВНИКА: презиме, очево име, име, број личне легитимације;

4) ЗА ДЕЦУ ИСПОД 16 ГОДИНА: презиме, очево име, име, дан, месец и година рођења;

5) ЗА ДЕЦУ ИЗНАД 16 до 18 ГОДИНА: Презиме, очево име, име, дан, месец и година рођења и број легитимације;

6) ЗА ЛИЦА КОЈЕ АДВОКАТ ИЛИ АДВ. ПРИПРАВНИК ИЗДРЖАВА: уколико живе у кућној заједници за адвокатом или адв. приправником: (отац, мати, сестра, усвојеник) исти подаци као под 3), али са означањем степена сродства.

СПИСКОВИ КОЈИ НЕ САДРЖЕ ТАЧНЕ ПОДАТКЕ НЕЋЕ СЕ УЗИМАТИ У ПОСТУПАК, А ВРАТИЋЕ СЕ РАДНОМ ОДБОРУ.

КРАЈЊИ РОК ПОДНОШЕЊА СПИСКОВА ЈЕ 15 МАРТ 1958.

Адвокатска комора у АПВ

ИЗ СЕДНИЦЕ УО АК У АПВ

На седници управног одбора АК у АПВ која је одржана дана 30 јануара 1958 донесена су следећа решења:

1. Узет је на знање извештај претседника о резултатима скупштине.

2. Узет је на знање извештај секретара о извршењу решења скупштине од 12 јануара 1958 године.

3. Брише се из именика адвоката др. Милета Зестријан, б. адвокат из Алибунара услед смрти, те се удовој исплаћује посмртнина.

4. За преузиматеља адв. канц. пок. др. Милета Зестријана адв. из Алибунара поставља се Миша Бурдулић, адвокат из Алибунара.

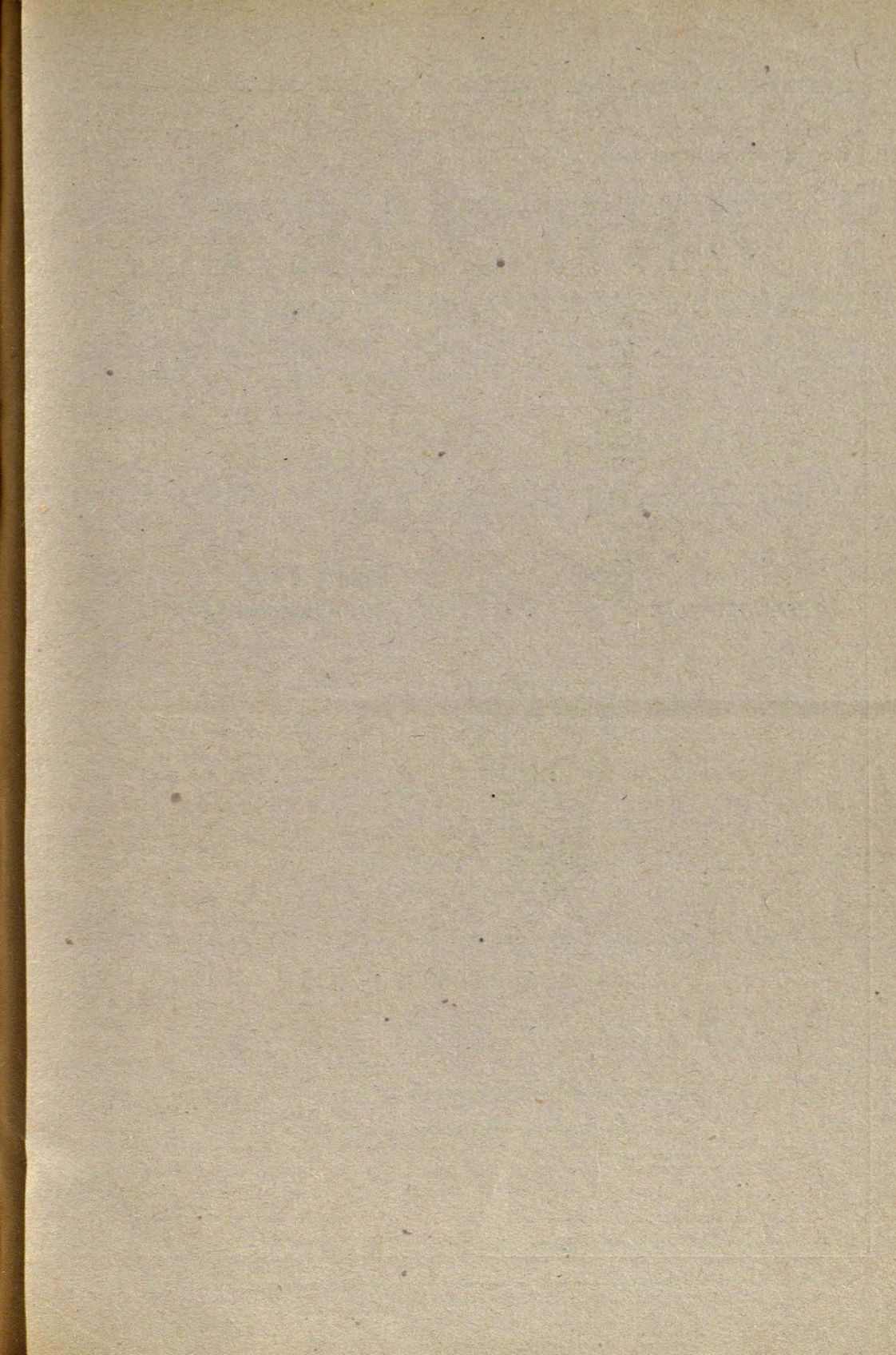
5. Узима се на знање да је адв. припр. Молнар Лајош променио адв. припр. праксу од др. Нађ Петра, адв. код др. Кецели-Месарош Ференца, адвоката у Сенти.

6. Решавано је о текућим предметима уписа у именик адвоката, адв. приправника и осталим предметима.

Управни одбор АК у АПВ

„ГЛАСНИК” излази сваког месеца. / Издавач и власник: Адвокатска комора у АПВ, Нови Сад, Змај Јовина 20. / Уређује Одбор. / Одговорни уредник: Ботић Милорад, адвокат Нови Сад, Народних хероја бр. 6. / Текући рачун код Народне банке бр. 300-Т-403. / Штампа: штампарија „Коста Шокица” Нови Сад.

ШТАМПАРИЈА

„КОСТА ШОКИЦА“

НОВИ САД

Телефон: 23-85 и 33-56

Прима на штампање све врсте образаца у једној
и више бојној штампи, све врсте блокова, књига
часописа и осталих илустрација

Прима на повез све врсте књига и часописа

ЦЕНЕ СОЛИДНЕ